

Interview met de mevr. G. (Gerdie) K. Manak (1924). Interview afgenomen de dato 9 mei 2017, te huize van mevr. Manak te Meppel.

Kader: het Oral History project 'Sprekend Humanisme'.

Opdrachtgever: Het Humanistisch Historisch Centrum in samenwerking met het Humanistisch Verbond.

Uitvoerende: Het Humanistisch Historisch Centrum.

Doelgroep: mensen die in de periode vanaf de oprichting van het Humanistisch Verbond (1946) tot tien jaar erna (1956) lid zijn geworden van het Verbond en van een lokale HV gemeenschap.

Doel: inzicht te krijgen wat het lidmaatschap van een lokale HV gemeenschap inhield. Voorts inzicht krijgen in wat humanistische waarden zijn voor deze groep respondenten uit de begintijd van het Verbond.

Soort interview: levensloopinterview.

Interviewer: Roy Jansen (HHC).

Onderwerpen:

Geboren in Sneek, ouders niet religieus, openbare lagere school, wrijvingen met christelijke kinderen, kleuterleidster, Meppel, de Tweede Wereldoorlog, zwager was tandarts te Meppel, door de Duitsers geëxecuteerd, Rauter, Woeste Hoeve, hoofd van de kleuterschool, ongehuwde alleenstaande moeder, zoon Paul was alcoholverslaafd en in 2017 overleden, Eric de Vlieger, Klaas Knot, Paul heeft zijn vader nooit gekend, hoofdbestuurslid ABOP provincie Drenthe, Algemene Onderwijs Bond (AOB), opleidingsschool voor kleuterleidsters opgericht, ongewenst zwanger, haar vader was kunstschilder en leraar, Minerva kunstacademie, haar moeder was kindermisje geweest, haar broer was zeeman en piloot, haar zus was verpleegster, SDAP, PvdA, Vrouwen voor Vrede, vluchtelingen, project Asielzoekers te Meppel, normen en de waarden, Rutte, integratie en segregatie in Nederland, Anton Constandse, penningmeester HV afdeling Meppel, huiskamerbijeenkomsten, het NIVON, Lolle Nauta, Sicco Mansholt, praktische humanistiek, Somalische vluchtelingen voor de klas, nieuwe leden werven, Anna Blaak directrice bejaardenhuis, einde HV afdeling Meppel, voorlichting over kleuteronderwijs, werving kleuterleidsters, Achmed het Somalische 'pleegkind' van mevr., gespreksgroepjes,

Interview door Roy Jansen (vrijwilliger bij het HHC, Utrecht) met Mevrouw Gerdie K. Manak (93) te Meppel. Jaar lidmaatschap: 1951 Datum interview: 9 mei 2017.

I: We gaan beginnen. Nogmaals mevrouw Manak, hartelijk dank dat u mij hebt willen ontvangen. U bent 93 en in 1951 lid geworden van het Humanistisch Verbond (HV). We beginnen eerste met uw achtergrond te schetsen. Dus mijn vraag is: Uit welk nest komt u en welke levensovertuiging werd daar aangehangen, de politieke overtuiging; dat soort vragen. Dus, bent u vanuit een bepaalde levensovertuiging lid geworden van het HV, b.v. was u christelijk of katholiek?

R: #00:00:47-0# Nee ik was niet gelovig, mijn ouders ook niet en mijn ouders werden lid van het HV. Ik ben geboren in Sneek en in Sneek werd een afdeling opgericht. En mijn ouders waren de eersten die daar mede lid van werden.

i : #00:01:09-6# Die zijn lid geworden in 1946, bij de oprichting van het HV.

R: #00:01:15-7# Al heel vroeg. Misschien '47, dat weet ik niet, maar die waren al heel vroeg lid. En toen ik hier naar Meppel toe ging hoorde ik dat er ook een afdeling kwam hier in Meppel.

I: #00:01:24-9# En wanneer was dat, toen u naar Meppel ging?

R: #00:01:25-3# Dat was in 1951. En dat was de directrice van de bibliotheek die het oprichtte. En ik voelde daar direct wat voor omdat ik dat van huis uit had meegekregen. Mijn ouders gingen vaak op zondagmorgen naar een bijeenkomst. Toen ging ik nog niet mee, maar ik was wel geïnteresseerd. En toen zij mij vroegen om lid te worden voelde ik daar meteen goed voor want, ik ben erg voor het openbaar onderwijs. Want ik heb zelf als kind wat ervaren in een buurt waar allemaal gelovige christelijke mensen woonden. En ik speelde met christelijke kinderen. Altijd werd er schooltje gespeeld en dan leerde ik van hun: "Daar ruist langs de wolken" en "Klokje klinkt vogeltje zingt". Want dan speelden wij met de oudere meisjes, die waren juf en ik was kind. En toen ik naar de lagere school ging, ging ik naar een openbare school (OS) en die kinderen allemaal naar de christelijke school.

I: #00:02:56-3# En dat was in Sneek.

R: #00:02:56-1# In Sneek! En op dat moment dat ik naar de christelijke school ging heb ik ervaren dat ik er niet meer bij hoorde. Ik mocht niet meer met ze spelen. Ze waren aan het touwtje springen en ik vroeg of ik ook mee mocht, want dat vroeg je keurig/

I: #00:03:21-1# U zegt: "naar de christelijke school", maar u ging naar de openbare school.

R: #00:03:22-6# Ik ging naar de openbare school.

I: #00:03:22-2# Ja, en toen werd u eigenlijk een beetje afgezonderd van die christelijke kinderen.

R: #00:03:26-5# Ja, maar dat had ik helemaal nog niet zo door! En ik vroeg of ik mee mocht, want je moest eerst draaien met touwtje springen, daar moest je mee beginnen voordat je mocht springen. En toen zeiden ze: "Nee, jij mag niet meer meedoen want jij gaat niet naar de christelijke school". Dat werd mij door die kinderen duidelijk gemaakt. En daar schrok ik zo van! Toen dacht ik, we hebben altijd leuk samengespeeld en nu ineens hoor ik er niet meer bij. En op een gegeven ogenblik speelden een paar kinderen in een tuintje. En daar was een hek voor. En ik wou toch proberen om nog eens mee te spelen. En ik wou dat hek openmaken en aan de anderen kant werd het dicht geduwd. Ik mocht niet meer mee. En ik kreeg twee vingers/

I: #00:04:20-6# Tussen het hek?

R: #00:04:20-6# tussen, met het scharnier. En helemaal, deze (mevrouw Manak toont de vingers) werden afge/ de velletjes hingen erbij. En gelukkig dat mijn moeder zo voortvarend was, want via de huisarts zijn we naar het ziekenhuis gegaan en die heeft gezorgd dat ze er weer opkwamen. Anders had ik geschonden handen gehad.

I: #00:04:44-1# Ja, Ja Over christelijke naastenliefde gesproken!

R: #00:04:50-9# (Lachend) Dat was de christelijke naastenliefde! En, eh, toen naderhand, toen ze dat merkten en hoorden, toen kwamen ze met cadeautjes voor me. Toen schaamden ze zich. Maar dat is mijn ervaring als kind met het geloof. Dat ik er niet meer bij hoorde!

I: #00:05:08-4# U was toen een jaar of zes, zeven?

R: #00:05:08-4# Ik was 6 jaar en dat heeft gemaakt dat ik voor het openbaar onderwijs opkom en dat ik dacht: er moet ook iets komen van de andere kant, en dat werd het HV. Dat wij ook aangezien worden voor vol. Want dat werden wij niet, want wij waren ongelovig en, nou ja, dat stelde allemaal niks voor. En ik wou daar iets tegenover stellen en dat werd het HV. We kregen ook Humanistisch Vormingsonderwijs naderhand en dat vond ik een aanwinst. Begrijpt u ....

I: #00:06:02-0# Ja, dat begrijp ik, zeker, zeker

B: #00:06:02-0# En dat was eigenlijk het eerste beginsel, eh, de reden waarom ik direct voor het HV voelde.

I: #00:06:07-8# Ja ,ik begrijp het. Dus.. afgewezen door uw christelijke vriendinnetjes. Hardhandig, met de vingers tussen het hek (mevrouw Manak:Ja, ja, het hekje werd dicht geduwd) Maar toen is bij u het besef gegroeid; daar wil ik niet bij horen, ik ben voor openbaar onderwijs en voor humanistisch vormingsonderwijs en daarna bent u lid geworden van het HV, in 1951.

R: #00:06:44-5# Ja, tijdens die tijd ben ik, naderhand, toen ik hier al werkte in Meppel, ontdekte dat hier een afdeling opgericht werd, was ik van harte welkom.

I: #00:06:49-0# Want u bent in Sneek opgegroeid, begrijp ik?.

R: #00:06:54-2# Ik ben in Sneek geboren en tot mijn 23e ben ik daar geweest.

I: #00:06:58-3# En toen bent u op uw 23e naar Meppel verhuisd.

R: #00:07:06-4# Ja, dat had ook een reden. Want mijn oudste zuster was in '41 getrouwd, 1941. Met een tandarts. Ze was lang verloofd geweest. Mijn zwager studeerde in Utrecht. Toen hij klaar was toen werd tegen hem gezegd; " Je zou je in Meppel kunnen vestigen, want daar is een NSB tandarts. Daar willen de mensen niet meer heen. Dus vestig je daar maar". Dat is gebeurd en in 4, '45 werd hij overvallen door Nederlandse SS-ers. En dat was omdat een overbuurman daar kleine minifotootjes voor het verzet maakte, die naar Engeland verstuurd werden en die werden bij hun opgehaald. Daar kwamen dan koeriers voor uit Assen. En in Assen is dat adres overvallen en daar hebben ze mijn zwagers adres gevonden en hij werd op een avond overvallen en hij is nog geschoten. Hij is meegenomen en mijn zuster heeft hem nooit weer teruggezien. Hij is vermoord bij de Woeste Hoeve.

I: #00:08:38-4# Dat was in 1945?

R: #00:08:40-1# Dat was januari '45 dat hij opgehaald werd. En hij werd bij de Woeste Hoeve/ Hij zat gevangen in/ Hij heeft in Assen in de gevangenis gezeten. En toen is hij voor Rauter, als wraak, want Rauter was op de Veluwe aangevallen, en uit wraak daarvoor hebben ze zomaar willekeurig uit allerlei gevangenissen in Nederland gevangen en weggehaald en doodgeschoten.

I: #00:09:14-8# Als represaillemaatregel.

R: #00:09:17-0# Als represaille. Maar we wisten dat helemaal niet. Mijn zuster wist niet eens dat hij in Assen zat en ze wist niks. Bovendien is haar hele huisraad, alles is weggehaald bij haar. Zij had niks meer in haar huis. Bij de burens, dat was uitgever Ten Brink, en daar is ze thuis geweest tot de bevrijding.

I: #00:09:41-9# Bekende naam, uitgeverij Ten Brink. Maar het was in 1945. Wat een verschrikkelijk verhaal!

R #00:09:52-6# Dat, ja. Dat, ik vertel het erbij, want het dat was ook een ervaring voor mij als jonge vrouw. Dat mijn zwager, dat we ineens bericht kregen dat mijn zwager weggehaald was. En toen was de oorlog nog niet voorbij.

I: #00:10:07-7# nee..., dat duurde nog een paar maanden.

R: #00:10:07-7# Dat duurde nog een paar maanden. En dat het einde zodanig was dat ze gezocht hebben in een massagraf bij de Woeste Hoeve. En toen zijn ze met

een stropdas bij mijn zuster gekomen en daar zaten gaatjes in. Dat was de stropdas van mijn zwager. Ze herkende hem. Toen wisten we/.

I: #00:10:36-9# Toen wist ze genoeg, ja, ja.

R: #00:10:38-2# : #00:10:36-1# Toen wisten we dat we niet meer hoefden te hopen dat hij uit Duitsland nog zou komen, of zo, dat ie dood was. En eh...nou ja, het was ook al zo dat zij, hij de laatste maanden al iedere keer aan Duitse tandartsen zijn praktijk moest afstaan. Want die moesten Duitse soldaten helpen. Hij mocht maar s'-middags vanaf een uur of half drie voor zijn eigen patiënten nog zorgen.

I: #00:11:07-1# Ja, ja

R: #00:11:09-1# Dat was ook, maar die tandartsen hebben gelukkig wel de praktijk, alles nog in takt gehouden. De rest van het huis was leeg gehaald, maar dat was in takt gehouden. Toen kon zij dat toch overdoen, maar ze moest uit het huis. En dat was allemaal heel erg voor haar.

I: #00:11:31-8# Waar was dat in Meppel? (de interviewer heeft 10 jaar in die plaats gewoond, vandaar de vraag)

R: #00:11:31-8# Dat was in Meppel allemaal. En toen zei ze tegen mij/ Ik was kleuterleidster in Sneek. Ik was in de oorlog/ in 43 had ik examen gedaan in Den Haag, dat weet ik nog wel. De V-2's, de V-1's en V-2's vlogen je om de oren terwijl ik examen deed. En ik was geslaagd en in 45 had ik mijn hoofdacte gehaald. En toen zeiden ze ': "In Meppel is een vacature, misschien wil je wel solliciteren" Ik had een baan in Sneek hoor. En toen zei ik: "Zou je dan graag willen dat ik bij je kwam?" Ze zat met een baby.

I: #00:12:12-3# Ook nog!

R: #00:12:12-3# Ja zij had een klein kindje. En eh, toen heb ik die baan/ Toen, toen zei ze ja:" Ik zou het heel fijn vinden als je kwam". En toen heb ik gesolliciteerd en ik kreeg die baan. Ik werd hoofd van de kleuterschool hier. En zo begon ik hier in Meppel. En werd ook lid van het HV.

I: #00:12:39-9# U en uw zuster woonden samen in een huis?

R: #00:12:42-0# Ja, ja, dat was fijn voor haar, want dan kon ik oppassen een keer als zij 's-avonds uit was. Dan was ik er, maar we konden het ook heel goed samen vinden. Ik logeerde heel vaak al in Meppel. We konden het heel goed met elkaar vinden. Kijk, en dat kindje dat toen nog een baby was, is nu een vrouw van 73 jaar en ik ben eigenlijk een tweede moeder voor haar.

I: #00:13:04-8# Ja, ja. En u heeft nog een goed contact met haar?

R: #00:13:09-2# Ja, heel goed.

I: #00:13:14-1# En ze woont ook in Meppel?

R: #00:13:14-1# Nee, ze woont in Ruurlo.

I: #00:13:13-9# Ruurlo.

B: #00:13:10-0# Ze heeft haar man ook al verloren. Maar ik heb heel veel aan haar. Heel veel. Ze beschouwt me ook echt als moeder. Nou ja, in ieder geval/ vaak/ wat we bekeken hebben voor de televisie. Zij heeft daar ook belangstelling vaak voor de zelfde dingen. Dan kunnen we daar nog heel goed over praten. Of ik waarschuw haar, dat ik zeg: "nou, daar moet je eens even naar kijken." En dat is toch wel prettig.

I: #00:13:42-3# Ja, gedeelde interesse voor...in eh/

B: #00:13:53-1# Wat zegt u?.

I: #00:13:52-7# Gedeelde interesse, eh, in een heleboel.. b.v./ Ja. Bent u zelf ook getrouwd en hebt u/

R: #00:13:55-9# Nou, ik zal u zeggen, ik ben/ ik was ongehuwde moeder/

I: #00:14:00-2# Aha!

R: #00:14:00-2# Maar mijn zoon is pas overleden.

I: #00:14:02-4# O, ja?

R: #00:14:02-4# Eh, vlak voor Pasen hebben we de crematie gehad. Daar staat een foto van hem. Hij ziet daar een beetje provocerend uit. Hij bleef eigenlijk altijd/

I: #00:14:15-9# Maar is dit ook een recente foto, of niet? Nee.

B: #00:14:19-2# Nee, dit is een jongere foto. Hij zag er zo slecht uit. Hij was net iemand van de holocaust. Hij was/ Ja, hij was verslaafd. Aan bier, alsmaar bier en roken. En hij kon HEEL goed leren. Hij was hier op de lagere school eerst al dat ik merkte dat hij goed was. De onderwijzers schreven op zijn rapport: "Dat belooft wat!" Prachtige cijfers altijd, het kostte hem geen moeite. Middelbare school: ik zag hem nooit huiswerk maken, maar hij kwam met schitterende cijfers binnen. Ja, wat moest ik dan zeggen? Maar dat was te gemakkelijk gewoon voor hem.

I: #00:15:10-2# Ja, ja.

B: #00:15:10-2# En toen is hij, toen hij 18 was gaan studeren in Groningen en eerst wou hij politicologie, maar dat was niet in Groningen, toen is hij met geschiedenis begonnen. Was geen uitdaging en hij ging ook steeds niet heen, merkte ik wel. En naderhand is hij dan toch met politicologie/ naar Amsterdam. Maar dan hij ging heen en weer vanaf Groningen. Want toen kon je nog/ gratis kon hij reizen. maar ook dat werd niet afgemaakt. Hij was gewoon gemakzuchtig en wel leven de lol, uitgaan/

I: #00:15:56-0# En drinken

R: #00:15:59-0# En drinken, want ik zag het aan zijn mouwen dat ie geregeld in de kroeg zat. Zo! (mevrouw manak doet voor hoe haar zoon aan de bar zat) Gezellig kletsen, en dan zei ik wel eens: "Wat zijn jouw mouwen vies, je zit veel te veel in de kroeg". Ik heb nog gezorgd dat ie een huisje kreeg, want hij zat op een kamer waar het lekte, waar veel studenten waren waar hij veel bij zat, dat merkte ik wel. Ik denk: "Nou, misschien, en dat wou hij wel graag, dat huisje, en dat was in de binnenstad, en ik denk, nou heeft ie tijd en gaat hij serieus studeren". Maar dat begon nooit.

I: #00:16:39-7# Nee, nee.

R: #00:16:39-6# Toen ze hebben/ hij was erg geïnteresseerd in muziek, popmuziek, hardrock muziek. Toen is ie gaan werken bij OOR, journalistiek. Dat is een krant/

I: #00:17:01-6# Een jongeren krant

R: #00:17:02-5# Voor popmuziek. Hij ging ook wel naar Engeland om mensen te interviewen en dat kon ie goed. Hij kon ook goed schrijven. Dus dat was dan eigenlijk, meer vond ik een hobby, dan dat je daar tijd helemaal aan geeft. Om het erbij te doen...Ik vond het zonde omdat hij zó goed iedere studie kon doen.

I: #00:17:28-4# Ja, een goed stel hersens.

R: #00:17:29-9# Een heel goed stel hersens, dus dat was toch ook tussen ons wel even een wrijving iedere keer.

I: #00:17:39-8# Dat gaf spanning.

R: #00:17:39-0# Spanning. En ook het drinken. Want ik zei dan iedere keer tegen hem: "hou daar nou eens mee op! Eh, het is niet goed". En toen kreeg ie ook nog/ Bij Oor bleek mij, anderhalf jaar had hij niks betaald gekregen. Hij had onder de hand een vriendin die bij hem woonde en die werkte, die was daar thuis meer de kostwinster en die werkte bij een verzekeringsmaatschappij. Die had ook een tijd eh... rechten afgemaakt. Maar Paul was meer: leve de lol, eeuwige student. En hij had er helemaal niks gekregen, want in Amsterdam was een Eric de Vlieger en die had een uitgeverij, wet ik/, en daar was het blad bij terecht gekomen..

I: #00:18:37-7# Dat is een bekende naam, Eric de Vlieger. Een ondernemer.

R: #00:18:38-9# Ja, hij heeft ook een luchtvaartmaatschappij gehad. Daar is ie ook mee failliet gegaan. Maar dit was ook niet goed, want hij betaalde de mensen niet uit. Toen is hij daar opgehouden en toen kwam hij thuis te zitten. En dan zei ik tegen hem: "Je moet proberen wat anders weer, want je kan goed schrijven, je kan ook goed over politiek schrijven", want hij was goed, heel kien daarin. Want hij had van mij geleerd zich al jong op de hoogte te houden. Want dat ben ik ook, nog steeds. En eh, nou ja, dat eh, de hele dag thuis zitten. Als je ergens werkt "dan mag je niet

roken en niet drinken. Maar hij had de hele dag de gelegenheid en zo ging dat maar door, en dat vond hij ook nog gemakkelijk ook geloof ik .En eh, nou ja, op het laatst werd het zo erg. En dan zei hij: " oh, maar"/ Ik zei: "je krijgt zo levercirrose". "Oh, maar je kan met roken en drinken heel oud worden". Ik zei: "hou jij jezelf voor de gek!

I: #00:19:58-8# Ja, inderdaad

B: #00:19:58-8# Ik zeg: "bovendien krijg je ook nog de narigheid dat je heel ziek wordt op het eind. Je wordt heel ziek en als je op zo'n manier dood wilt gaan, dat valt niet mee Paul". Maar altijd wegwuiven..

I: #00:20:17-3# Ja, ja, in de wind geslagen.

R: #00:20:17-2# En nou was hij zo ver heen, dat hij/ hij kon niet goed meer lopen. In dat huis waar hij woonde waren twee trappen en hij kon die trappen niet meer op en ik kreeg ook last van mijn knie, ik heb twee nieuwe knieën nu. Maar toen op dat moment kon ik daar ook niet meer bovenkomen. En toen in '14, 2014, toen mocht als je ouders geld schenken voor een /als je het maar aan een huis besteed werd. En haar ouders en ik hebben dat gedaan en toen zijn ze in een mooiere flat gekomen waar een ook een lift inzat.

I: #00:21:03-2# Hij hoefde geen trappen meer te lopen.

R: #00:21:04-4# Hij hoefde niet meer te lopen en wij ook niet, ik ook, ik kon ook weer heel makkelijk in Groningen komen. Maar, ja al met al kreeg zijn vriendin kanker, borstkanker, en die kreeg ook nog eens een keer na een twee, drie jaar/ Ik zelf heb ook borstkanker achter de rug, hoor, beide borsten, dus, die ben ik wel kwijt hoor. En toen kreeg zij ook nog aan de lever een gezeur.

I: #00:21:42-0# Dronk zij mee , of ?

R: #00:21:41-9# Nee, nee hoor dat was meer een uitzaaiing van de borst. En toen ging het samen: "wie had nou het ergste, wie zou als eerste dood gaan", zo ver was het. En dan zei ik tegen Paul: "jij zegt steeds, merk ik wel, dat jij het erger hebt dan Partia", Partia heette ze, en toen is zij op een moment weggegaan bij hem. Nou, en toen zat hij alleen in dat mooie huis, nieuwe huis. Dus ik heb allerlei narigheid achter de rug.

I: #00:22:29-5# Nou, nou nou.

R: #00:22:27-3# Dat snapt u wel.

I: #00:22:27-3# Ja, ik begrijp het, ja. Hoe oud was Paul?

R: #00:22:30-5# Hij is 55 geworden. Veel te jong. Kijk, ik was altijd, ik dacht altijd/ ik was 38 toen hij kwam. En ik dacht altijd dat hij/ dat ik eerder dood zou gaan dan hij. Maar het was zag ik wel, dat het andersom ging worden. En toen had ik iedere keer/ .want hij had eigenlijk geen inkomsten, want zij was de kostwinster. En hij had geen

uitkering ook, hij was helemaal afhankelijk, van mij en van haar. En ik, ging al zuiniger leven omdat ik dacht: "als ik dood ga, dan is er tenminste nog wat geld voor hem waar die dan/ dan ben ik dood, maar ik heb hem wel op de wereld gezet". En, eh, nou ja dat eh, dat is dan ook in zoverre wel in orde gekomen, dat ik mee heb kunnen zorgen dat ie daar in die flat kwam. En dat huis dat ie had, heeft hij/ dat zou ie eerste verkopen maar toen zei hij: " Als ik het opknap kan ik het verhuren". En dat is ook gebeurd. Het is netjes, het is helemaal keurig is opgeknapt en toen heeft hij er eerste studneten in gehad die in Groningen geneeskunde studeerden, drie stuks, en die betaalden elk 450 per kamer of zo iets en had hij iets van 1250 inkomsten. Toen had hij in tenminste inkomsten en eh,.dat vond ik in ieder geval fijn, dat niet zij alleen dat hoefde op te brengen. En dat ging twee jaar goed. Die gingen na een jaar weg. Toen kreeg hij weer anderen erin. Die zijn daar een jaar in geweest en toen zat er niks in en toen had hij ook geen inkomsten meer. En toen was zij ook nog weg.

I: #00:24:36-6# Ja, ja, ja.

R: #00:24:36-6# Nou, toen was het helemaal was het eh/ En hij hing iedere dag, drie keer per dag mij aan de telefoon en alsmaar praten, praten. Want ik had wel een goede verhouding tot laatst aan toe met hem. Alhoewel hij best wist dat ik wel teleurgesteld was in hem. En eh, want ik had het zo HEEL anders me voorgesteld..

I: #00:25:00-0# Nou, zeker.

R: #00:25:01-4# En daar had ik ook reden voor.

I: #00:25:03-6# Ja, briljante jongen.

R: #00:25:03-6# Maar dat lukte allemaal niet. En toen ben ik in februari/ nee, ja in februari ben ik bij hem geweest, want ik ben in januari aan die knie geholpen. Toen is ie ook niet bij me geweest meer in Meppel heeft me niet meer bezocht omdat hij dat niet meer kon, en eh, nou ja, toen voelde ik wel; hij gaat eerder dood dan ik en duurt niet eens zo lang meer. Ik heb het allemaal aan zien komen.

I: #00:25:33-1# Ja, ja, ja,

R: #00:25:34-4# En toen ben ik in februari geweest. Kijk, en ik heb daar een vogeltje staan, een roodborstje. (gewezen wordt waar het vogeltje staat) Nee, dat roodborstje, rechts, rechts. Nou toen zegt ie ineens tegen me: "Ik heb ook nog een cadeautje voor je", zegt hij. Hij haalt het doosje tevoorschijn en daar komt dat vogeltje uit, het is voor/. "Ja, maar je vindt vogeltjes altijd zo leuk". Nou, ja ik zeg, " ik vind het ook wel leuk" Dus, het was het laatste cadeautje wat ik van hem kreeg.

I: #00:26:06-6# Ja, ja, ja,

R: #00:26:08-0# Want dat mocht ie wel graag, je even een cadeautje geven. Daar was hij echt ook wel hartelijk in.

I: #00:26:16-6# Ja, ja, ja,

R: #00:26:16-6# Maar dat drinken! Soms kon ik hem voor de telefoon haast niet verstaan. Omdat ie te veel op had, dan praat je met een dubbele tong (doet het na..eheheheh) en dan verstond ik hem niet en dan zei ik: "Paul ik kan je niet verstaan. Als je me belt dan moet je maar zorgen dat je niet drinkt". En eh, toen een keer, verdorie nog aan toe, staat ineens de assistente van mijn huisarts hier met een grote tas. "Ja, uw zoon heeft gebeld, of ik uw oren even wil uitspuiten". Ik zeg: " Paul, nou moet het niet gekker worden, het licht niet aan mij het licht aan jou. Jij praat zo onduidelijk, omdat je teveel drinkt. En dan zit je me daar achter mijn rug, waar ik niks van weet zit je me daar die assistente/ die komt dan met een tas en die wil me de oren uitspuiten". Nou kijk, zulke dingen, het was mooi bedacht, maar dat vond ik niet.

I: #00:27:21-4# In de haak, nee, nee.

R: #00:27:21-3# Vond ik niet leuk.

I: #00:27:23-5# Nee, nee, nee, maar/

R: #00:27:23-5# Ik vertel dit eerlijk zoals het/

I: #00:27:24-8# Ja, zoals het is, en hij is nog maar kortgeleden overleden voor de/.

R: #00:27:28-5# Ja, toen is hij/ hij had gelukkig hele goede vrienden. Want hij was erg bemind door bij zijn vrienden hoor. Als kind al, hier op de lagere school/ Ik heb hier een grote tuin, dat ziet u wel, en iedere ogenblik was er weer een feestje in de tuin. Dan had Paul weer wat georganiseerd in de vakantie. En dan kwamen er allemaal kinderen op af en dat hij met balgooien en weet ik/ allemaal spelletjes bedacht. Een keer had hij in de garage een strip-o-theek gemaakt. Dat waren stripboekjes, en die konden ze op woensdagmiddag wisselen. En had ie een briefje gemaakt; Strip-o-theek, en toen zegt ie: ik heb het mooi voor elkaar, want de meester die komt het openen.

I: #00:28:24-7# Had ie het mooi voor elkaar, ja..

R: #00:28:24-7# Ja, hij was wel ondernemend. En ik zal zeggen, die onderwijzer heeft zaterdagochtend gehoord dat Paul overleden was. Hij is donderdagmiddag overleden en zaterdagochtend hadden de mensen de kaarten. Maar die onderwijzer van vroeger heb ik niet een kaart gestuurd, maar die hoorde het via een vriendin van mij die bevriend met zijn vrouw is. En die stond meteen met de fiets hier bij mij, op zaterdagochtend. En hij zegt; "God, wat schrok ik verschrikkelijk! Want Paul was wel een heel aparte leerling van me, want hij was heel goed". Ik zeg ja:, "Dat wist ik. Daarom had ik ook hoge verwachtingen van hem".

I: #00:29:16-3# Ja, ja, en ook veel verdriet, dat het niet/

R: #00:29:19-8# En ook veel verdriet. En eh, ik zal u zeggen, hij was ook bevriend met de president van de Nederlandse Bank, Klaas Knot. Daar heb ik een heel mooi briefje van gehad als consulaat. Hij was gekomen al hij niet in het buitenland een

afspraak had gehad. Anders was Klaas Knot hier gekomen.

I: #00:29:44-8# Kijk, ja.

R: #00:29:44-8# En er waren een heleboel vrienden en mensen. En drie vrienden hebben gesproken, zijn ex-schoonmoeder sprak. Ik heb zelf gesproken want ik dacht: "Er is niemand die, wat altijd op een crematie door iemand vaak verteld over het leven. Maar ik ben de enige die over dat leven van Paul iets kan vertellen". En dat heb ik ook gedaan, uit het hoofd. Want ik kan heel goed spreken uit het hoofd. En dat had ik pas een paar keer gedaan bij een crematie. Ook bij een crematie van een vriendin van me, waar ik een week of zes geweest ben voor de bevalling. Die woonde in Heerde, en daar vlak bij haar woonde een vroedvrouw. En die nam mensen in huis / daar kon je bevallen en daar kon je een week blijven, dat was zo'n verpleegster. En, nou daar had die vriendin mij gezegd. En toen, het was in de grote vakantie, dan kom je maar bij mij, en dan als het zover is dan helpt ze jou. Nou, dat vond ik geweldig van die vriendin en die was pas voor kerstmis overleden. Ook 91 was ze. En, toen ik het liedje van Claudia de Brij hoorde, van "Kan ik bij jou schuilen", toen dacht ik aan haar, want dat had ik bij haar gedaan. En dat had ze me zelf aangeboden. Dat wou ik zeggen op die crematie.

I: #00:31:33-5# Ja, ja, ja,

R: #00:31:33-5# Dus ik ben daar gaan staan en heb verteld.

I: #00:31:39-5# Heeft misschien een wat indiscrete vraag, maar heeft Paul zijn vader gekend?

R: #00:31:42-4# Paul heeft zijn vader niet gekend. Dat was een collega. Ik begon hier op een lagere school, twee klassen, als kleuterleidster, en hij was onderwijzer. En van begin af aan is hij, heeft ie achter me aangesjouwd, terwijl hij getrouwd was. In het begin wist ik helemaal niet/ En wij speelden operette hier, want met Sinterklaas, voor de kinderen van de openbare school, deed je dat. En daar deed hij ook aan mee en dan wou ie me alsmaar thuisbrengen. En ik wou het eigenlijk niet en ik heb zo/ Toen uiteindelijk was hij naar Holland vlak bij Amsterdam, was hij op een mavo school of havo school , ik weet het niet precies. En ik dacht: " hè, hè gelukkig". Maar ik was toen een tijd na 15 jaar zelfstandig gaan wonen in een flatje van werkende vrouwen. Want mijn nichtje was toen zo oud, dat mijn zuster niet meer iemand nodig had voor oppas of zo. En toen dacht ik: " ach Ik had eigenlijk voor de lol daar op ingeschreven en toen kreeg ik het ook nog. Toen heb ik het toch maar gedaan". Maar, als het dan vakantie was stond ie ineens weer voor mijn neus. Want familie woonde in Koekange, hier vlakbij ,en daar ging/ hij wou alsmaar in vakanties alsmaar heen. Want dan kon hij ook naar mij toe. En/ NOU dat was voor mij eigenlijk een obsessie. Ik wou het eigenlijk niet, want ik dacht: "zo'n man die zijn eigen vrouw zo ontrouw is, wat moet ik daar mee. Ik hoef het niet". En op Kerstavond, dat was in 1960, van '60 naar '61. Op Kerstavond kwam ik thuis uit Sneek, mijn ouders woonden nog in Sneek, en ik kwam thuis op het flatje, en toen zei een buurvrouw tegen mij: "Ik heb een boek voor jou". Want ik was inmiddels pedagogiek aan het studeren in Amsterdam en toen zei ze/ ik zei: ohh"" , ze zegt : "Wil je het hebben?".

Ik zeg: "Breng het me zo maar even, want jij hebt misschien ook wel zin aan een kopje koffie". Want ik wist dat ze alleen gebleven was met de Kerstmis. Ze was diëtiste in het ziekenhuis hier in Meppel en ze was helemaal vergroeid. Ze had als kind polio gehad. Nou, ieder geval; ze kwam bij mij en ze zit gezellig bij mij met koffie, gaat de bel. Staat hij weer voor mijn neus. Ik zeg: "Nou, je kunt er beter niet inkomen hoor, ik heb een vriendin en ik heb.." Maar hij stapte, voordat ik het in de gaten had al naar binnen. "Oh, daar maak ik wel even kennis mee". En oh, hij ging daar maar zitten. (Zucht). En ik moest de volgende dag, want ik was hoofdbestuurslid hier van de provincie Drenthe voor de ABOP. (de schilder die bezig was kondigt aan dat hij even naar boven gaat) Nou ja, en toen (diepe zucht), eh toen had ZIJ ook wel/ Want ik had wel eens verteld dat ik eh/ dat hij zo, dames aan (...?...)...en ze wist er wel wat van. En toen dacht ze: "Nou: ik zit hier in de weg" dus zij ging ook weg. Nou, ik dacht: "Ik moet hem gauw kwijt", want ik moet de volgende dag naar een congres in Den Haag, in Scheveningen. En in Scheveningen zat ik dan op het podium met allemaal mannen. Ik was de enige vrouw. Ze hadden me gevraagd als opvolger van Drenthe, de vorige man, die zat bij ons ook in het bestuur. Ik ook, want ik ben altijd een doener geweest, praktisch bezig, en die zei toen: "Ik wou jou als opvolger hebben". Ik zei: "Gut, maar ik ben kleuterleidster!" "Ja, maar jij bent bijdehand en je gaat overal achteraan en ik zie jou dat doen".

I: #00:36:22-6# Even, voor welke organisatie was dat, welke club.

B: #00:36:25-0# AOB de

I: #00:36:27-3# Algemene onderwijsbond?

B: #00:36:27-3# Onderwijsbond, ja, ja. Dat was niet min hoor! En ik ging dus iedere 14 dagen naar Amsterdam. Zat ik met al die mannen te vergaderen, en ik deed het voor de provincie Drenthe. Voor al het onderwijs, want we waren één onderwijs geworden. Ook de middelbare scholen, alles hoorde erbij. En, eh, ik dacht: "Als ze mij nou als kleuterleidster en als vrouw vragen, ik heb mezelf niet eens aangeboden, dan moet ik niet nee zeggen". Dus dat deed ik en ik kon ook carrière/ ik kon veel meer nog, maar goed. Ik had het eigenlijk. Ik moest er over denken. De volgende dag moest ik op tijd naar Den Haag. Hij kwam helemaal niet van pas. Ik zeg; "Go, nou k heb helemaal geen tijd voor je... enz". Op het laatst ben ik toen toch nog met hem naar bed gegaan. Want dan dacht ik/.

I: #00:37:36-6# Dan is het gedaan., ja.

B: #00:37:36-5# "dat is zijn bedoeling en dan ben ik hem kwijt". En, (zucht) ja, ja, ik vertel nu heel intiem hoor, maar hij vraagt aan mij: "Kan het?". En ik riep al: "NEE, nee, nee. Maar hij zei: "Kan het gevaar?" En dat ene woordje, dat maakt een heel verschil of je nee zegt. En dat is (...?...)

I: #00:38:01-4# Ja, ja,

B: #00:38:04-6# En dat van één keer! En dan denk je; "er zijn zoveel mensen die er moeite voor doen om kinderen te krijgen". En ik krijg ...ik ben zwanger meteen.

I: #00:38:16-2# Was het toen ook afgelopen met hem, of niet. Hebt u hem toen de deur gewezen, of..?

B: #00:38:26-6# Ja, nou ja, hij is teruggegaan en. Ja, hij kwam toen naar het congres. Toen ik thuis kwam, weer, dat heeft een paar dagen geduurd, toen kwam hij weer, want hij was nog steeds gelogeed in Koekange. En toen zei ik tegen hem: "Ik heb zo'n idee" - ik had een voorgevoel- "dat we elkaar niet goed begrepen hebben". En toen kwam aan het licht. Ik zeg: "Ik zeg nee, ik heb toch nee gelegd. "Ja, ik zeg kan het gevaar" Ik zeg: "Oh, mijn god!" En toen werd ik niet ongesteld in januari en toen dacht ik: "Nou is het mis." En ik dacht: "Ik kan mijn werk verliezen". Want, wat ik ook nog niet verteld heb, ik ben de oprichter geweest, met een bestuurslid, van een opleidingsschool voor kleuterleidsters. Want die kleuterleidsters die hier voor de klas stonden waren helemaal niet opgeleid. Ik wel, en dat was te gek. En toen zei zij, we moeten maar zelf een opleiding oprichten.

I: #00:39:35-0# Hier in Meppel?

B: #00:39:35-0# Hier in Meppel. En toen zei ik: "Dat wil ik wel want het is nodig, maar dan moet het op deze manier. Dan moeten we zien er bij de kweekschool in te komen en de directeur van de kweekschool moet ook de directeur van ons worden". Dat was Jan Boer, die was directeur en die gaf pedagogiek en die zei ja. Ik zeg, " ten tweede, als wij een opleiding hebben dan moeten we daar niet alleen van de openbare, maar dan moeten we zien dat we erbij krijgen de christelijke, de gereformeerden zelfs, de hervormden en de katholieken aan mee doen. Want ze hebben allemaal slechte kleuterleidsters hier in Meppel en ze hebben er allemaal belang bij. En als we dat nou eens/ En doen we leerkrachten van allerlei/

I: #00:40:27-8# richtingen.

B: #00:40:27-8# Ja, openbare school was dat voor mij al een idee, he, en dat lukte. En dat lukt nog. Tegenwoordig lukt dat nog niet. En dat lukte en Jan Boer werd directeur, die gaf pedagogiek, en die vond dat zo leuk, die was zo enthousiast. Het waren meiden, een stuk of twaalf. Ik ben in september, ja, in september begon ik en in januari zijn we gestart met die opleiding.

I: #00:41:02-6# Maar u was ook bezig zwanger te worden.

B: #00:41:02-6# Toen niet! Dat was in '48!

I: #00:41:10-1# Oohh, dat was in '48, ok!

B: #00:41:08-1# Het was in '48!

I: #00:41:10-5# Ik verbond dat met het verhaal van uw/

B: #00:41:16-4# Nee, dat was allemaal in 1948 toen ik pas bij mijn zuster was. Toen werd ik kleuterleidster hier en zag ik hoe slecht dat hier toeging> En toen ben ik

begonnen met die meiden op te/

I: #00:41:25-5# Ja, ja, maar u was bezig te vertellen dat u dus bang was dat u zwanger zou zijn. Ja, en dat was dus ook zo!

B: #00:41:35-8# Ja, ja. En toen kwamen mijn ouders ook nog net uit Sneek hier wonen. Ze kregen een flatje bij het bejaardenhuis, maar voorlopig waren die flatjes niet klaar. Kwamen ze in het Irenehuis, is ook een christelijk huis, ach gutte, gutte gut, was helemaal de boot aan, want ze schaamden zich voor mij.

I: #00:41:57-5# Ja, ja, ja. Hoe hebt u dat verteld?

B: #00:42:00-0# Nou dat was heel moeilijk, maar ik kreeg de gelegenheid op een moment. Ik was toen was toen misschien twee of drie maanden heen. Toen zijn mijn ouders verhuisd uit Sneek en die zaten daar in die twee kamers, slaapkamer en/ Van dat christelijke Irenehuis. En toen ging ik kijken, want mijn zuster had ze geholpen met de verhuizing, enzovoort. En ik zat daar en toen zat mijn moeder te huilen want die ze : ohh gut George, we hadden/ nu zitten we hier, en we hadden nooit uit Sneek weg moeten gaan en toen zat ze te huilen. En toen zei ik: "nou, nu je toch zit huilen heb ik ook nog een boodschap bij. En ik verwacht een kind". Oh, gut toen was de boot helemaal aan. Nou ja het was ook wel te veel van het goede. En zij is ook eerst heel boos geweest, ze wou me eerst niet zien en zo, maar uiteindelijk, toen Paul geboren was toen zijn ze wel geweest bij mij in Heerde. En later was Paul de lievelingskleinzoon. Want ze woonden vlak bij de school en dan ging ie even bij oma langs en dan kreeg ie een lekkere pannenkoekje bakte ze dan voor hem, dus toen was het helemaal goed.

I: #00:43:26-6# Maar die man die u eh hh zwanger heeft gemaakt, die hebt u daarna niet meer gezien?

B: #00:43:35-8# Ja, dat zal ik u zeggen. Natuurlijk, want ik heb gezegd; "eh ik word zwanger waarschijnlijk, ik word niet ongesteld waarschijnlijk". En dat/ daar informeerde hij niet naar. En toen heb ik op een of andere manier naar die school waar hij werkte, heb ik een brief geschreven, want ik wou het niet naar zijn huis doen. En toen is ie gekomen op een a/ nee, . toen heb ik hem nog een keer in Amsterdam gesproken omdat ik daar heen ging voor pedagogiek en ook voor/

I: #00:44:19-7# AOB?

B: #00:44:19-7# Ja, en toen had ik afgesproken achter het station. Nou daar was ie, dat viel me niet tegen. Maar ik zei tegen hem: "als ik straks een kind heb dan heb ik voor de hele dag hulp nodig." Want crèches waren er niet , niets van dat alles in die tijd. Ik zeg: "dan heb ik 's-morgens als ik naar werk moet, want ik mag al/ nog blij zijn als ik mijn werk kan houden, dat ik kan verdienen". "Ja, wat had je dan gedacht?". Ik zeg: " zo'n 50, guldens was het toen, per maand". Nou, daar zou ie over nadenken. Want hij gaf al bijlessen aan kinderen. Maar toen kwam hij weer met de vakantie. Dat was Pasen denk ik, en toen zei die van: "Nou het beste was dat ik het kind liet adopteren, zo gauw mogelijk."

I: #00:45:21-3# Arborteren?

B: #00:45:21-3# Nee, ja.

I: #00:45:24-6# Oh, adopteren, adopteren! Oké! Dus krijgen en dan afstaan...

B: #00:45:30-0# Ja, allebei vond ie wel erg handig, maar ook dat ik/ Ik moest het niet houden, het moest direct weg. En toen zei ik: "nou eh, hoe kom je daarbij?". Nou, hij had een advocaat in de hand genomen. Ik zeg: "oh, dus je begint nou al met een advocaat!" Ik zeg: "eh, want ik zeg: dit is het idee van een man. Die zegt dan, oh, hups". En eh, nou ja. Ik zeg: "dat gebeurt niet. Ik heb het al geaccepteerd en ik wil best wel een kind". Dat kan ik ook wel als het moet en het komt dan wel goed". "Maar, ik vind wel dat jij ook een bijdrage moet leveren, want jij bent eh/, jij sjouwde iedere keer achter mij aan". En eh, in ieder geval, al met al, mmm, begon hij zich daarvan

I: #00:46:30-9# Te distantiëren.

B: #00:46:30-9# Ja, want dat kon hij niet. Hij kon die 50 euro (gulden) mij niet betalen. En toen op een moment, toen belt ie mij en toen zegt ie: "Nou, nou is het helemaal klaar, want nu weet mijn vrouw het, want die advocaat die heeft een brief naar mijn huis gestuurd en nou is mijn vrouw erachter gekomen". Ik zeg: "nou net goed". Ik dacht: "verdorie nog aan toe". En eh, nou toen ging de zaak rollen want zij ging nu erachter aan dat eh/ Ja, en toen heb ik gezegd: "eh ik ga ook een advocaat in de hand!". Want ik zeg: je mag ook nog wel zo'n strijkje maken, dat je eh"/...

I: #00:47:18-8# DNA...

B: #00:47:17-9# Ja, want hij begon te ontkennen. Hij begon te ontkennen, omdat zijn vrouw/ tegenover zijn vrouw, want nee, dat kon niet en zo. Nou, toen dacht ik: "Nou zal ik je krijgen, verdorie nog an toe, dus ik neem ook een advocaat". En eh, toen ben ik (...) in augustus naar Heerde gegaan, naar die vriendin. En ik had in de arm genomen een eh maatschappelijk werkster voor ongehuwde moeders. En die zei tegen mij: "hebt u wel iets zwart op wit"? Ik zei: "niks". Toen zei ze: "nou stuur hem dan nou maar een brief met betaald antwoord". Ik zei: "goh, ik wist niet eens dat dat bestond". "Ja", zegt ze, en eh dan wachten we maar eens af of ie daar op antwoordt". En ik stuurde die brief, niet naar zijn huis, ook niet naar die school, en eh daar schreef ik in: "nou dan en dan moet ik bevallen. Ik beval hier in Heerde en daarna ga ik naar Meppel terug" (...). En toen kreeg ik een brief terug van dat betaald antwoord, waarin ie volmondig zette van: " nou, ja, als het kind geboren is dan moet je niet naar mijn huis". Want hij gaf me een antwoordnummer, weet ik niet precies, "daar moet je dan even een briefje naar toe sturen, hoe of het gegaan is, of het een jongen of meisje was, wat voor naam ik dan gaf". En eh, daar wou ie toch bericht van hebben.

I: #00:49:08-3# Oké, dus hij ontkende het niet meer, hij accepteerde.

B: #00:49:10-6# Nee! Dat kon je helemaal in die brief lezen dat hij de vader was: "Want je bent flink genoeg dat je het aankunt". En toen eh had ik die brief en toen zei ik tegen die advocaat van mij: "leest u die brief maar eens even". "Oh", hij zegt, "hij heeft geen poot om op te staan. Dat gaan we aan.". Nou, en dat is ook gebeurd in Amsterdam. Ik zie me nog daar aan de gracht, de Prinsengracht was het geloof ik, die rechtbank, en daar ben ik/ En toen zat zijn vrouw in de/ Maar die vrouw had eerst bij mijn buurvrouwtje, die bij mij die avond zat, is ze geweest. Ik zag haar op de galerij bij mijn keuken langs gaan, toevallig. Ik denk: "Jee, wat zullen we nou hebben". En toen heeft ze haar gevraagd om niet/ Want die zou komen eh verklaren dat zij hem ontmoet had, want dat kon zij.

I: #00:50:16-5# Ja, getuigen, ja, ja.

B: #00:50:16-5# Getuigen, en eh, en ik/ een andere getuige/ ik had nog een vrouw op mijn, bij mijn flatje, die had hem ook zien lopen.

I: #00:50:26-3# Ja, ja, ja.

B: #00:50:30-1# Dus ze zijn samen wezen getuigen. Want hij had een getuige, dat was een schoonzuster, en die kwam getuigen dat hij die avond niet weggeweest was. Want ze wist nog welke tv-programma's ze met hem bekeken had. En dat was van zijn vrouw een zuster. Daar had hij gelogeerd.

I: #00:50:47-8# Mmm, hij wilde zich eraan onttrekken, maar dat is niet gelukt.

B: #00:50:50-3# Nee, nou, ja, ik zat er nu en hij zat daar en ik zat daar en ik hoefde eigenlijk weinig te zeggen, want die brief werd voorgelezen. "En, meneer, wat hebt u nou nog in te brengen, u geeft volmondig toe". Nou, toen moest hij 50 euro (gulden) mee betalen, en toen eh (...) toen was het afgelopen. En ik heb nooit/ hij heeft nooit geïnformeerd naar Paul, hij heeft hem nooit gezien en dat is funest ook voor Paul geweest.

I: #00:51:22-6# Nou, ja, dat is ook een vraag van mij. Heeft dat ook in Paul 's leven parten gespeeld, dat hij zijn vader niet heeft gekend.

B: #00:51:27-4# Ja, dat heeft absoluut parten gespeeld, dat weet ik zeker.

I: #00:51:36-8# Had hij hij het daar ook over, Paul?

B: #00:51:37-5# Hij heeft met mij wel eens meer gevraagd over; "hoe was die vader nou". Ja en toen een keer toen zei hij van: "als hij dood gaat", Hij had zelf twee kinderen, maar na die tijd, na Paul, zijn daar nog twee kinderen geboren. Die vrouw wou zeker toch nog laten zien/ hij had nog 3 kinderen. Nou eh." Maar daar heb ik ook recht op. Want als hij mijn vader". Maar ik zeg: "ga er alsjeblieft niet achteraan., want eh, Ik zorg dat jij genoeg geld hebt als ik dood ben". Ik wou het niet. En hij heeft nooit meer een poging gedaan om mij te bellen of te horen hoe het met Paul ging. Nooit heb ik meer iets van gehoord. Ik heb zelf ook nooit moeite gedaan. Ik had er zo dik al genoeg van en voor die tijd ook eigenlijk al, hoor. Dus, het is een door een

vergissing, domweg/

I: #00:52:46-7# Met grote gevolgen, ja, ja.

B: #00:52:48-8# Ja, grote gevolgen. Mijn moeder zei altijd: "Een uur van onbedachtzaamheid kan maken dat men jaren schreit".

I: #00:52:56-8# Ja, ja

B: #00:52:56-8# Dat heeft ze altijd gezegd. Dat zeiden moeders dan tegen dochters

I: #00:53:00-7# ja, dit is een belangrijk stuk geschiedenis voor u, maar mag ik nog even een vraag stellen over uw ouders. Wat deed uw vader?

B: #00:53:12-6# Mijn vader die had de Minerva. Kijk, dat schilderij van mijn vader.

I: #00:53:22-5# Oh, ja, was hij daar docent, of?

B: #00:53:22-4# Hij, hij is eh/

I: #00:53:26-2# De oprichter?

B: #00:53:26-2# hij heeft een opleiding op de Minerva gehad, zij woonden in Assen en mijn vader was heel muzikaal.

I: #00:53:32-3# dus hij was kunstschilder?

B: #00:53:35-8# Kunstschilder, maar ook leraar. Hij heeft leraarsbevoegdheid en dat heeft hij in Sneek gedaan.

I: #00:53:43-8# En zijn al die schilderijen die hier hangen van?

B: #00:53:44-1# Die is van hem, die is van Stien Hilsink. De is van een Engelsman waar ik les van gehad heb. Want ik ben toen ik met pensioen ging ook gaan schilderijen. Daar is een schilderijtje van mij en daar in de hoek ook, en daar is nog een schilderij van mijn vader. En eh, mijn vader was ook heel intelligent. Hij was heel goed in wiskunde. Ik weet nog dat mijn zwager, die tandarts werd, die had nog wel wat moeite met de HBS en met wiskunde en dat mijn vader hem met wiskunde hielp.

I: #00:54:26-3# Bijles gaf, uw vader gaf uw zwager bijles..

B #00:54:31-7#

B: #00:54:33-3# Ja, als het ware wel. En hij hielp mij ook altijd met van die vervelende algebrasommen en zo. Want dat moest je dat als, om toelatingsexamen te doen voor de HBS, moest je ook van zulke sommen maken en daar had ik ook zo'n hekel aan. Maar mijn vader die, dat was een kleinigheid voor hem. Dus ik/ Maar, dat wou nog niet zeggen, want hij deed hij algebraïsch, dat ik dan nog/ Maar ik had

het weer opgelost en had mijn huiswerk weer klaar. Zo ging dat een beetje, hoor.

I: #00:55:03-3# En uw moeder, had uw moeder ook een betrekking?

B: #00:55:10-3# Nee, nou, mijn moeder was kindermeisje bij een rijke familie geweest, in Assen. Want dan vertelde ze wel dat dat / dan kwamen dan diners, die hadden ze dan, en dan moest zij met de kinderen eventjes komen kennismaken als het eten begon. Dat had zij gedaan. Maar mijn vader was zeer, zeer muzikaal. Hij had de keuze of hij met muziek verder wou gaan of met schilderen. En hij heeft toen maar schilderen / dat leek dan toch misschien meer geld op te brengen omdat hij leraar kon worden, maar met muziek? Hij had, vertelde wel eens dat hij vier jaar les had gehad, pianoles, en toen had de leraar gezegd; " M'n jongen hou er maar mee want je speelt beter dan ik". Toen was ie opgehouden. Hij ging voor de piano zitten en hij speelde alles uit het hoofd. Hij kon zo goed Chopin en dat was heel gezellig thuis, heel gezellig.

I: #00:56:18-2# Dus uw moeder was kindermeisje, uw vader was kunstschilder/docent aan de Minerva in Groningen en u had een zus?

B: #00:56:24-6# En ik had een zus die verpleegster was ik had een broer, mijn oudste broer die eh is zeeman geworden, maar later piloot. Dat is ook een heel verhaal. Die was met de oorlog. Voor de oorlog, hij is in Terschelling opgeleid, hij zou dan kapitein op den duur worden. En hij is opgeleid en toen is hij gaan varen met de Java-China-Japan lijn en daar heeft hij voor de oorlog al een paar keer een reis gemaakt en dan kwam ie weer met verlof daar heb ik nog bijvoorbeeld (mevrouw Manak wijst het voorwerp aan) zo dat, dat gaf ie mijn moeder.

I: #00:57:13-5# Ja, komt uit Indonesië.

B: #00:57:15-2# Komt uit indonesië. En ,eh het vrouwtje staat bij mijn nichtje en ik heb het mannetje. Want hij nam dat / een prachtige lamp, helemaal besneden, had ie meegenomen. Hij nam cadeautjes voor ons mee. En toen VLAK voor de oorlog is hij weer thuis met verlof. En toen brachten mijn moeder en ik hem naar de trein, want hij moest weer weg. En toen was het heel gevaarlijk al en toen waren er al mijnen in de zee, in de Noordzee, en toen huilde ik. En toen zei die : "Goh, moeder, Gerrie huilt". En toen zei hij: "Nou, hoor eens". "Ja", ik zeg, "maar ik maak me zo ongerust". En toen zei ie van: "Nou moeder, ik stuur meteen een telegram als jullie eh, als ik door/ als ik bij de Straat van Gibraltar voorbij ben en in de Middellandse zee ben, dan stuur ik een eh telegram". Laat dat telegram nou net op de morgen komen dat de oorlog uitbrak in Nederland. En toen kregen we nog net op tijd dat telegram binnen. Maar na die tijd hebben we nooit meer wat gehoord, vijf jaar lang niet. Totdat we een Rode Kruis brief kregen. Toen de oorlog net in '45 voorbij was kwam er een Rode Kruis brief uit Amerika. "Ik ben met jullie zoon getrouwd, we hebben een kindje, maar uw zoon George zit op Sri Lanka (of Ceylon was het toen), en vecht nog tegen de Japanners" Hij is / kijk, hij was aan het varen tussen Java, China en Japan en toen kreeg zij bericht niet naar Java te gaan, maar naar Australië omdat daar een inval was van die Japanners.. En zo is ie in Australië terecht gekomen Van Australië hebben ze hem doorgestuurd naar Amerika om opgeleid te worden om te vechten.

I: #00:59:36-2# Als piloot?

B: #00:59:36-1# Als , ja, toen heeft ie als piloot/

I: #00:59:39-6# Gevechtsvlieger.

B: #00:59:41-0# En hij wou oorspronkelijk vliegenier worden, maar mijn ouders vonden dat al/ In die tijd was dat nog, en eh heel moeilijk hoor, en gevaarlijk. En toen had ie toch zijn zin gekregen en daar heeft ie Barbara ontmoet. En ze hebben drie dochters. Ze zijn allebei dood al, mijn broer was zeven jaar ouder dan ik was. Barbara is ook dood, maar die is ook nog 90 geworden. En die drie meisjes heb ik wel contact mee. En eh die komen hier ook wel uit Amerika bij mij, dus wat dat betreft heb ik daar wel veel aan hoor.

I: #01:00:27-0# Ja, ja, een sterke familieband.

B: #01:00:27-0# Ja, daar heb ik een goeie familieband mee en eh want die ene die wou ook al, toen ze hoorde dat Paul dood was meteen komen. Toen had mijn nichtje gezegd: "Nou doe het maar even kalm aan, want ze kan beter eerst/ ze heeft zoveel te doen, ze kan beter eerst eventjes alleen zijn dan dat ze meteen ook allerlei zorg weer voor familie,. en weet ik" En dan moet ik ook alsmaar Engels praten, dus dat is/ ik denk dat ze binnenkort wel komt. Maar goed, ik heb een leven achter de rug tot nog toe waar heel veel gebeurd is.

I: #01:01:10-1# Ja, grote, grote gebeurtenissen.

B: #01:01:14-7# Ja, ik heb/ maar ik hou mij altijd staande. Ik blijf (diepe zucht) wie ik ben, en nog hoor. Want met Paul ook, want, dan zeggen ze eh: "Kan je het allemaal aan?" Dan zeg ik: "Ja, ik heb hier gewoon mijn bezigheden", zo als ze iedere keer kwamen, alleen, ik kreeg toen veel telefoontjes toen van Paul. Drie keer per dag soms en nu krijg ik geen telefoontje meer, het is afgelopen. Maar ik heb het al ZO zien aankomen. Zo goed wist ik wat er mee te doen stond. En ik heb nu die vrienden die helpen. En die ene is nou met eh / donderdagmiddag is Paul overleden. Ik was er dinsdags geweest nog en toen heb ik afscheid genomen. En ik moet op verlies op het ogenblik heen en terug. Je hebt maar 600 kilometer, dus je kunt ook niet alsmaar heen en weer gaan. En toen ben ik twee keer geweest. Die dinsdag wist ik dat ik afscheid nam, we hebben niks niet/

I: #01:02:31-0# Was hij thuis of was hij in het ziekenhuis?

B: #01:02:31-0# Hij was thuis ja, want oh hij at ook niks Hij at ook / alsmaar drinken en roken en eten / nou ja, hij kon niks verdragen en alles deed pijn. En hij had de ziekte van Pfeiffer en die had die chronisch zei ie dan weer en hij zei iedere keer als ie naar de dokter was geweest in het ziekenhuis en gekeurd: "oh niks aan de hand". Maar hij had levercirrose. Hij deed net / hij ontkende alles, en onder de hand kon ie niet meer naar buiten hij kon niks meer. Hij was helemaal afhankelijk van vrienden. Die kwamen wel en eh die haalden ook nog bier en / en als ik hem geld gaf dan

dacht ik: "Ja maar dan werk ik ook nog daaraan mee, dat ie dat weer kan kopen". Dat vond ik ook heel vervelend, maar wat moest ik? Wat moest ik? Het was allemaal heel erg beroerd.

I: #01:03:36-0# Ja, mevrouw Manak, zullen we even pauzeren? (Er is een klein stukje van het interview weggevallen)

B: #01:03:48-6# De SDAP vroeger.

I: #01:03:42-2# SDAP

B: #01:03:44-5# En dat werd Parij van de Arbeid.

I: #01:03:51-2# Socialistisch geïntereerd.

B: #01:03:51-2# Ja, en dat ben ik ook en het is zo jammer dat de rechtse partijen/

I: #01:04:02-1# Oprukken.

B: #01:04:04-2# Oprukken, en dat maakt het verschil tussen arm en rijk steeds groter en dat vind ik erg, want dat maakt onze hele maatschappij tot een egoïstische, graaierige maatschappij. En ik heb al gezegd, ik heb me ingezet tussen allen in, in 88 voor de vluchtelingen'. En dat was een Somalische en dat kwam door het HV en Vrouwen voor Vrede, was ik lid van.. En daar werd door de gemeente een oproep gedaan aan die besturen, en ik zat in beide besturen, om je beschikbaar te stellen voor een project Asielzoekers wat hier in Meppel gestart werd. Om mensen onderdak te geven enzovoort. En toen zei ik bij het HV: "nou, ik wil dat wel, want het leven moet een uitdaging blijven". Ik wil dat wel en toen deed ik dat ook voor de Vrouwen voor Vrede, voor beide. Met een vriendin samen. En daar hebben we ons helemaal ingestort, want we moesten zorgen eerst dat er huizen schoon waren. De eerste flat kregen we toegewezen, met tweedehands meubels hebben we dat helemaal ingericht, bij de kringloopwinkel. En eh toen kwamen drie jongens daar in de flat, net op mijn verjaardag. Ik werd toen 65. En eh, nou in ieder geval, dat waren Somaliërs, en ik zei tegen ze: "jullie zijn bij mij welkom" en toen keken ze me aan en die ene zei: "dank je wel.". En toen denk ik: " dat is de manier waarop je mensen die in nood gezeten hebben, die gevlucht zijn, tegemoet weet, dat ze welkom zijn. En dat is wat je op het ogenblik zo mist. Er zijn mensen die het wel doen, maar de COA (centraal orgaan asielzoekers) is al zo bezig om de mensen. weg te / zelfs vrijwilligers behandelen ze slecht. Want wat hoor ik dan: ik lees Vrij Nederland, ik lees dan stukken van mensen die ook zich opgegeven hebben en Syriërs in zo'n opvangkamp opvingen en goeie contacten hadden. En die lui werden van de ene sportzaal naar de andere / dus die moesten iedere keer weer weg. Dat was opgezet. Dat was een opgezet doel. Bewust is dat gebeurt. Dan werd tegen hun gezegd als die mensen nog weer weg moesten, kwam er een bus voor: "Nee, jullie mogen niet mee naar buiten om ze na te wuiven". Dat mochten die vrijwilligers niet. Want ja, ze mochten vooral geen band/

I: #01:07:40-9# Nee, ik begrijp het, ja.

B: #01:07:40-9# Dat moest niet. En die waren daar zo teleurgesteld in. Dat was de COA die hadden opdracht gegeven. En dan denk ik: " In plaats van dat we goed voor mensen zijn die zoveel dingen, vooral die Syriërs, wat hebben ze niet meegemaakt, met boten gekomen en toch niet en toch nog levend hier terecht gekomen". We hebben gezien hoe ze daar bij Hongarije / allemaal prikkeldraad, prikkeldraad. Dat werd in de gevangenis gemaakt, door gevangenen. Want ik dacht al: waar komt dat prikkeldraad zo hard vandaan". Want ze verkochten het ook nog aan andere landen. Bendes prikkeldraad. Toen hoorde ik naderhand dat ze gevangenen aan de gang gezet werden omdat te maken. Nou mooi! Maar i.p.v. dat je trots bent als land en als inwoners dat je mensen die in nood waren, we hebben zelf ook een oorlog meegemaakt/

I: #01:08:49-0# Ja, jazekeer.

B: #01:08:48-9# Dat je daar trots op bent dat je dat goed doet, zijn we alsmaar bezig om het zo slecht mogelijk te doen. En dan de normen en de waarden die iedere keer Rutte naar voren brengt.

I: #01:09:10-0# En fatsoen.

B: #01:09:08-7# En fatsoen. Eerst: "fatsoen moest je doen", bij de christelijken. En nu bij hem moet je iedere keer normen en waarden. Want ze moeten een handtekening zetten voor onze normen en waarden, want die moeten ze naleven. En dan, als ik dan rondkijk hoe Paul ook, dat drinken en hoe er vernield wordt. Dat was bij hem niet het geval, maar hoe dan mensen aangevallen worden, polities en weet ik en lui met die ziekenwagens enzovoort aangevallen worden, die chauffeurs, nou dan, dan denk ik; onze waarden en normen, wat stellen die nog voor

I: #01:10:03-2# Ze zijn er wel, maar er wordt niet naar geleefd. Dat is het punt. Rutte bedoeld natuurlijk ook dat wijzelf als Nederlander bepaald normen en waarden moeten hoog houden, maar hij eist van vluchtelingen.

B: #01:10:15-9# Dat ze de handtekening daarvoor zetten, dat ze dat zo overnemen. Zij hebben misschien zelf / we vragen ons helemaal niet af wat voor normen en waarden ze zelf hebben. Dat vertrouwen we niet op. En dat gaat dan vooral om dat ze de homo's niet mogen discrimineren en euthanasie, enzovoort. Daar gaat het eigenlijk om.

I: #01:10:41-3# Vrouwen respecteren!

B: #01:10:41-3# Respecteren, nou ja. Vrouwen respecteren? We hebben hier ook een heleboel lui die aanranders zijn, hè, laten we nou maar eerlijk zijn. En dan denk ik; laten we ons niet zo...

I: #01:10:59-6# op de borst/

B: #01:10:59-6# op de borst slaan, want dat zijn we helemaal niet. Helemaal niet

meer. En vlak na de oorlog was er meer eenheid en bovendien al onze scholen/ met eh alle/ wat ik nou net zei, niet openbare scholen, maar allemaal verschillende, dat brengt/ heeft ons land gesegregeerd, niet geïntegreerd, onze eigen bewoners niet, want vanaf / dat, dat gebeurd is christelijke...

I: #01:11:33-2# Die zuilen.

B: #01:11:33-2# Die zuilen die zijn ontstaan. Hè! Dus daar hoeven/ onze eigen inwoners zijn niet geïntegreerd, echt niet. Want er wordt nog gekeken naar welke kerk je ging, ging je ook naar die bakker vroeger. En mensen/ dat werd volgens een katholieke schrijver een heleboel voor (...?...) Dus al met al/

I: #01:12:02-1# Praten over integratie, terwijl, zegt u, Nederland eigenlijk zelf niet is geïntegreerd.

B: #01:12:07-3# Nee.

I: #01:12:07-3# Onder andere door de verzuiling.

B: #01:12:09-4# Ja, dat is toch zo, laten we nou eerlijk zijn. Maar je hoort / een heleboel mensen verdiepen zich ook niet een beetje in onze politiek. Want ik heb, wat de PvdA betreft, heb ik gezegd, op een moment: "ik zie een oplossing voor de PvdA om wel weer mensen naar zich toe te krijgen". Laat Lodewijk Asscher nu als de lijsttrekker zeggen: " wij gaan zorgen dat al die mensen die op het ogenblik niet op het eind van de maand het niet voor elkaar krijgen en naar de voedselbank gaan en als maar eindjes aan elkaar moeten knopen, iedere maand weer, dat zijn de mensen die op Geert Wilders stemmen". Ontevreden mensen waar we het over hebben. Maar als we dat eens voorkomen, dat mensen met een laag een minimum inkomen omhoog gaan, en behoorlijk. Ook die schoonmakers, veel te weinig verdienen. Ik heb nou net de bouwvakkers allemaal bezig gezien aan de overkomt. Dat is pas nu klaar. 's- Morgens om 7 uur zijn ze er al tot een uur of vier werken ze, hard, hard werken in regen en wind en wat ze verdienen ik weet het niet, maar best niet veel. En dat / dat hadden ze/ en kijk, en, eh, hoe heet hij van financiën?

I: #01:13:58-1# Dijsselbloem

B: #01:13:58-0# Dijsselbloem, die wist toen al dat we over zouden / zoveel miljard over zouden we..

I: #01:14:00-5# Overschot!

B: #01:14:00-5# Overschot hebben. Dat wist hij toen. Dat had er voor gebruikt moeten worden. Dat had hij in het vooruitzicht moeten stellen. Dan hadden we d'r heel/ en dat werd door een eh journaliste, nog wel van een rechtse krant, krantje, hoe heet het. Je hebt dan Vrij Nederland en daartegenover heb je /

I: #01:14:29-7# Een rechts krantje.

B: #01:14:29-7# Ja, hebt je / vrij rechts.

I: #01:14:34-2# Elsevier?

B: #01:14:34-2# Elsevier, bedoel ik, ja. Daarvan de secretaresse (...?...?) zat laatst bij Pauw en daar zaten al die Groningers. En daar zat Rutte. Ik weet niet of /

I: #01:14:46-1# Nee, ik heb het niet gezien, nee

B: #01:14:50-0# Nou, ik wel. Die Groningers die gingen tekeer tegen Rutte over. Rutte wist zich er een beetje uit te redden, door dat ie zei; "ja, maar het is mijn afdeling niet. Ik ben niet minister van socia / van..

I: #01:15:04-3# Economische zaken.

B: #01:15:06-0# "Economische zaken. Ik ben dit". Hij wist zich daar een beetje van afstand van te nemen en dat lukte hem ook nog wel. Want die Groningers gingen een beetje te hard schreeuwen. Dat was niet zo/ één tegen een heleboel en dan kreeg je een beetje medelijden met Rutte, zoals ie daar zat. Maar daar zat die journaliste van Elsevier, en die zei: "ik wil graag ook nog wat vragen stellen. Meneer Rutte, hoe komt u erbij om te zeggen dat de laagstbetaalden en de mensen die een uitkering hebben, dat die geen vakantiegeld meer krijgen. Dat hebt u gezegd hoor". En eh", toen ging ie zich verdedigen. "Ja, maar dit is toch van de gekke als je niet werkt, je krijgt dan wel geld maar dat je dan ook nog, geld, vakantiegeld daarbovenop krijgt". Maar wat hoorde ik nou, dat is helemaal geen vakantiegeld, want dat wordt iedere maand van die uitkering.

I: #01:16:12-4# Ingehouden.

B: #01:16:12-4# Ingehouden. Het is hun eigen geld. Dat wist hij zelf niet eens denk ik, Rutte, hoor. Maar hij kwam dan oh / en dan roept ie: "iedereen werk vinden, iedereen kan werk vinden." En dan is onzin op dit ogenblik.

I: #01:16:31-0# Dat is volslagen onzin, ja.

B: #01:16:33-4# Die / bij banken ook, bij ritsjes worden ze ineens weer weggestuurd en dan moeten ze maar weer zien dat ze aan het werk komen. En maar solliciteren. En op het ogenblik is het zelfs zo, als ze wat vinden dan moeten ze toch nog door blijven solliciteren. Dat is helemaal van de gekke. Maar in ieder geval, Rutte kreeg daar aardig van haar dat te horen. Maar wat kreeg je later bij de berichtgeving van de journalistiek? Eh, in de krant zie ik wel over die Groningers en ook voor de televisie bij het nieuws, maar wat die journaliste gezegd heeft, daar hoor je niks van.

I: #01:17:26-7# Omdat het van een rechts blaadje was, omdat ze voor een rechts blad schreef?

B: #01:17:28-1# Ja, maar niet, nee / want Marijnissen zat naast haar en die zei: "Wat heb je dit goed gezegd!" Zij had gelijk. Ze kwam links voor de dag. Het was heel

goed wat ze zei. Want ze had gelijk. En dat had ik nou eens even willen horen. En dat wil ik dan ook graag, dat die gewone man, die alsmaar schreeuwt en niet zich verdiept erin, dat die dat eens meer gebruikt. Van wanneer / en we hebben gezien hoe die schoonmakers iedere keer demonstreren en vragen om meer geld en om respect. En daar hebben ze ook gelijk in, want er wordt op hun neergekeken. Ik zeg, de hulp die ik heb, zeg ik nooit meer werkster tegen. Ik zeg altijd ze is mijn hulp. Dat weet ze ook dat ik dat doe. Dat vindt ze fijn. Zo moet je met mensen omgaan..

I: #01:18:29-9# Zeker, zeker.

B: #01:18:29-9# En eh, nou ja, dan denk ik / het was iedere keer over de linkse politiek die zo eh te veel aandacht kreeg. En dan kregen we de elite, en van de rechtse kant hoorden we dan iedere keer; "ja. de elite die heeft het dan ook allemaal te vertellen". Dat noemen ze dan, "de grachtengordel". Het was Geert dan, die dat allemaal naar voren bracht..

I: #01:19:04-1# Afgeven op de elite.

B: #01:19:05-1# Op de elite en op de grachtengordel, enzovoort. En proberen die mensen zwart te maken, want hij is voor de gewone man maar hij is ook zo rechts als wat. Alleen dan de zorg daar heeft ie dan wel praatjes over dat dat anders moet. Want dat de mensen het nog slechter hebben dan de mensen in de gevangenis enzovoort. Dan mensen in verzorgingshuizen, zulke dingen en dat is dan die Fleur die dat doet voor hem, en dan hoort het net / lijkt het alsof zij zo voor het volk zijn, maar dat is.

I: #01:19:44-1# Sociaal bewogen.

B: #01:19:44-1# Ja, maar dat is niet zo.

I: #01:19:50-6# Mevrouw Manak, mag ik even naar het HV, uw lidmaatschap van het HV. U heeft al iets gezegd over die gemeenschap hier in Meppel. Kunt u daar iets over vertellen. U was daar actief in, wat hebt u gedaan?

B: #01:20:04-7# Ja, dat kan ik zeggen. Ik heb al gezegd: ik ben een doener. En toen / ik heb heel lang in het bestuur gezeten. Toen ik met pensioen ging toen heb ik jaren weer bestuurd en voor die tijd ook, maar toen Paul geboren was toen ben ik een poosje wel lid geweest, maar kon ik op zondag niet meer daar heen gaan. We hadden toen op zondagmorgen geregeld bijeenkomsten. Constandse of zo kwam.

I: #01:20:44-1# Anton Constandse ja

B: #01:20:42-7# En nog wel meer van de bekende figuren en daar ging ik dan ook heen. En dan werd er gepraat en, ja, over allerlei dingen. Nou in ieder geval. Dat vond ik best interessant

I: #01:20:57-8# U was dus bestuurslid van de afdeling Meppel van het HV

B: #01:20:59-7# Ik was toen ook al bestuurslid, want ik ben eh, hoe heet dat, penningmeester geweest. Ik haalde toen het geld zelf bij de mensen op als het ware. Zoveel leden waren/ het waren meer mensen van het onderwijs.

I: #01:21:16-7# Hoe groot was die club?

B: #01:21:22-2# Nou, toen hadden we een man of twintig in.

I: #01:21:20-3# Twintig man!

B: #01:21:30-6# In het begin. En eh, maar toen Paul dan in 1961 kwam, dat was ongeveer tien jaar later, toen heb ik even rustig gedaan. En naderhand ben ik weer in het bestuur, heb ik me weer beschikbaar gesteld. En dan was ik hè, was ik degene die dingen bedacht die gezellig waren voor mensen. Omdat ik zelf wel behoefte had aan mensen van het zelfde niveau, van de zelfde gedachtegang, om met elkaar te praten. En, eh, dat kon je hebben dus dan/ dat deed ik dan op de volgende manier" . Wij hadden dan b.v. nieuwjaarsvisite.

I: #01:22:20-4# Even tussendoor, die bijeenkomsten, waren die bij mensen thuis, waren dat huiskamerbijeenkomsten of hadden jullie een zaaltje?

B: #01:22:25-0# Soms bij iemand thuis, soms ergens / meestal waren de nieuwsjaars-dingen in een restaurant. Later, toen ik het deed, waren we op een grote boerderij, waar eh, waar/ Die lag/ gemoderniseerd hadden, niet meer als boerderij dienst deed, maar waar ruimte was.

I: #01:22:58-0# Dat was buiten Meppel? In Ruinerwold b.v.

B: #01:23:00-2# Dat was b.v. in Koekange en ook in Wannerperven, daar hadden we ook zo'n boerderij. En die zeiden dan: " komen jullie maar bij ons, wij hebben ruimte genoeg". En dan eh, had ik gevraagd: " wie wil een cake bakken en meenemen, neem allemaal maar wat mee". En de andere nam wijn mee. Ik zorgde voor, hoe heet het, borrelhapjes en zo, voor stokbrood met.

I: #01:23:43-3# Franse kaas?

B: #01:23:45-1# Kruidenboter erbij en zo. Nou, dan hadden we hele gezellige middagen met elkaar en dan kreeg je ook contact onderling.

I: #01:23:59-5# Ja, ja, maar het was niet alleen maar gezellig, maar er werd ook gediscussieerd over politiek en over..

B: #01:24:00-7# Nou eh, kijk, op zo'n (...?...) deden we ook wel eens een soort spelletjes of zo met elkaar op zo'n bijeenkomst. Maar we hadden het natuurlijk ook over politiek. We hadden ook bijeenkomsten. Vlak bij Havelte is zo'n / we zijn in Oversinghe geweest wel, en ook wel in dat andere ding. Dat is van de PvdA, van de socialisten. Toe! Het Hunehuis, het Hunehuis, in Havelte. En, nou, daar heb ik wel eens een hele maaltijd in orde gemaakt. Chili con carne en zo, maar dan hadden we,

hebben we ook bijeenkomsten daar gehad met de vereniging van de natuur enzovoort. Toe, dat is van..

I: #01:25:06-9# Een natuurclub. (bedoeld werd het NIVON)

B: #01:25:03-8# Dat deden we dan gezamenlijk. Ook een zelfde spreker die interessant voor ons was, hadden we dan met elkaar. Zulke dingen deden we toen ook. En eh, Lolle Nauta hebben we toen wel eens gehad.

I: #01:25:20-0# Lolle Nauta, de filosoof uit Groningen.

B: #01:25:20-3# Hè.?

I: #01:25:20-3# De filosoof uit Groningen.

B: #01:25:23-6# Ja, en die kende ik nog van uit Sneek want die was zoon van een zeer gereformeerd onderwijzer, hoofd, en Lolle was helemaal...

I: #01:25:37-6# De andere kant op! Ja, ja...

B: #01:25:39-6# En dat vond ik wel leuk. Met zijn zusje had ik / ze woonden vlak bij ons in de buurt. En met zijn zusje had ik wel gespeeld. En eh, die was natuurlijk ook op die christelijke school. En dat was allemaal / maar goed, we hadden dan toch gezellige, aardige bijeenkomsten, en DAT vond ik belangrijk. Dat je niet alleen / (onderbreking, er werd in huis geschilderd en de schilder liep binnen).

I: #01:26:10-3# Gezellige bijeenkomsten, maar die gemeenschap, ongeveer 20 mensen..

B: #01:26:14-5# Maar ook leerzaam!

I: #01:26:19-4# Ja, leerzaam, maar ongeveer 20 personen, 20 mensen. Mannen en vrouwen in gelijke hoeveelheden?

B: #01:26:26-3# Ja, later kwamen er wel meer hoor en ik / kijk, weet je wat ik ook een keer georganiseerd heb, en dat was ook zeer geslaagd? Ik zat toen/ had / ik zat in het bestuur van het HV en ik had me opgegeven om (...) vluchtelingen op te nemen, om die te begeleiden. Toen heb ik een keer gezegd; "nou wil ik een keer een bijeenkomst hebben." We zaten ook wel bij de chinees op de Stationsweg. Die had een zaaltje waar we ook heel vaak konden vergaderen. Ik zeg; "nou wil ik een keer de vluchtelingenjongens meenemen". Ik had er een heel stel op het laatst. Want ik had drie huizen aan de hand. Allemaal opgroeiende jongens van boven de 18. Nou, in ieder geval, "die nodig ik dan ook uit en dan zorgen we dat we film krijgen" Van de VPRO was dat geloof ik. Dat was van een man die in Europa geweest was en die weer naar Somalië ging en zijn oude vader ontmoette daar. Dat was een bekende film. Die had ik gezien en die hebben we op de kop getikt en die hebben we gedraaid. "En dan nodigen we dus de mensen uit die komen willen, kunnen dat zien. En dan gaan we na afloop eten en ieder betaalt voor een vluchteling. Voor zichzelf

en voor een vluchteling". Nou, dat vonden ze een prachtig idee. En we hadden veel mensen, vrij veel mensen en ik had Sicco Mansdorp...

I: #01:28:18-2# Sicco Mansholt.

B: #01:28:21-9# .Mansholt met zijn vrouw. Want ik weet nog wel dat Sicco toen uit Den Haag kwam, daar had ie een besluit/ Maar hij stapte in de trein uit hier en hij/ de Stationsweg was dichtbij en kwam Sicco ook aan. Want ik was met Sicco wel bevriend, want we hadden, hadden heel Sicco flink (...?...) Ik dacht; als een van die jongens een afwijzing krijgt dan heb ik misschien Sicco nog achter de hand.

I: #01:28:49-8# Oh, ja!

B: #01:28:52-5# Om te kijken of ik toch voor elkaar kan krijgen of die jongen kan blijven. Nou in ieder geval; ik was altijd al bezig met een beetje vooruit te kijken.

I: #01:29:05-8# Strategisch.

B: #01:29:05-7# Strategisch. Maar goed, Sicco die verstond ook goed Frans en hij sprak ook goed Frans en ik had uit het bestuur een lerares Frans bij. Want die jongens waren toen nog vrij in het beginstadium, die spraken toen nog weinig Nederlands. En eh, nou, zodoende hadden we dus / voor humanisten vond ik dat je met elkaar wat deed voor de medemens. Had ik dat mooi georganiseerd. En dat was een heel geslaagde middag. Vrij op tijd zijn we begonnen en dan eten daarna. Was heel echt heel goed. De jongens vonden het ook goed. Die spraken aardig goed Frans. Nou in ieder geval, zulke dingen organiseerde ik ook. Voor het humanistisch vormingsonderwijs, daar zat ik ook in de commissie. En toen zei ik: "ik kan" - toen de jongens wat Nederlands begonnen te spreken- "ik kan met een van die jongens komen op de school, wil jij een humanistisch vormingsonderwijs/ En dan wil die jongen, die gaat dan wat vertellen over zijn vlucht en over zijn land". Nou, dat sloeg ook aan.

I: #01:30:25-5# Ja, ja, ja.

B: #01:30:25-5# Het was eerst okè. Die wou dat niet, een van die lui, maar naderhand sloeg dat andere aan. Kijk, zulke dingen, probeerde ik meteen in de praktijk te brengen.

I: #01:30:35-2# Ja, praktische humanistiek.

B: #01:30:37-9# Ja.

I: #01:30:37-9# Ja, ja, heel goed.

B: #01:30:40-0# Zo deed ik dat...he.

I: #01:30:44-4# Eh, even kijken hoor: dus u bent erg actief geweest eeh, een aantal mensen ontmoet; Sicco Mansholt, noemde u, Anton Constandse kwam praten, Lolle

Nauta kwam praten. Kent u nog meer namen die hier in Meppel, nog meer mensen die hier in Meppel zijn geweest, bekende namen?

B: #01:31:07-6# Ja... nou dat was allemaal, ze zijn ook langzamerhand allemaal dood hoor. Niet zoveel meer. Ach, we deden het met elkaar. We hadden niet die er nou.

I: #01:31:26-4# Was het een hechte groep, die gemeenschap.

B: #01:31:27-4# Ja, het was wel een gemeenschap.

I: #01:31:28-7# Maar ook weinig verloop, ik bedoel gingen er vaak mensen uit, kwamen er weer mensen in.

B: #01:31:37-2# Ja, nou ja, wat ik ook deed was b.v. als het weer begon na de grote vakantie, dan had ik ook georganiseerd, auto's, die meer mensen in de auto konden hebben. Dan gingen we ergens naar toe. We zijn toen een keer naar Heilo / daar is een iets, een kasteeltje of zo, waar een expositie is en stallen bij zijn waar allemaal eh van alles hangt. Nou, en dat was toen gratis, want dat heb je dan een keer per jaar dat je gratis naar allerlei dingen kunt. En dat deed ik dan, als het gratis was, en dan organiseerde ik dat ook weer. En dan gingen we na afloop, als we terugkwamen, wie dat wou, gingen we bij de chinees weer eten.

I: #01:32:34-1# Op de stationsweg!

B: #01:32:34-0# Ja.

I: #01:32:38-6# Ja, was u vaste klant.

B: #01:32:40-1# Ja, dat was ik vaste klant. Ook als we daar gewoon zonder die jongens zei ik ook altijd: "nou wie wat eerder wil komen, dan kan je / ik weet dat er eenlingen zijn die dat leuk vinden. Die dan eerst eten en dan gaan vergaderen. Dat moet je een beetje aanmoedigen en dan krijg je ook meer dat ze mekaar leren kennen de mensen.

I: #01:33:07-8# Werd er ook moeite gedaan om nieuwe leden te werven voor /

B: #01:33:12-7# Ja, dat zal ik je ook vertellen. Ik zei in het bestuur op een moment: "als er nieuwe leden zijn, dan wil ik wel ze gaan bezoeken, als iemand zich als nieuw lid opgegeven heeft. Dan ga ik ook eens informeren waarom ze lid worden". En zodra we een nieuw lid hadden, trok ik er naar toe, en dan vroeg ik altijd wat de reden was. En dan was het heel vaak dat ze op een begrafenis of een crematie geweest waren waar iemand van het HV de leiding had genomen, vertelt. Dat hadden ze zo goed gevonden dat ze dachten: "ik word lid van het Humanistisch Verbond".

I: #01:33:58-8# Kijk! En dan ging u ze bezoeken...

B: #01:34:01-0# Van te voren. Ja, ja ik ging ze bezoeken en dan zei ik: "nou, binnenkort hebben we een bijeenkomst. Daar ben ik ook, en als je komt dan kom ik direct wel even bij je en stel je wat, even voor enzovoort, dat je nieuw lid bent". En zo probeerde ik de mensen vertrouwd te maken, dat ze ook het gevoel hadden: ik ben welkom.

I: #01:34:30-3# ja, precies, precies..

B: #01:34:31-9# Dat is goed, dat heb ik met mijn leerlingen, met nieuwe leerlingen ook later gedaan.

I: #01:34:36-0# En hebt u nog altijd contact met die humanistische leden van.

B: #01:34:43-3# Nee, ik zeg al, ze zijn bijna allemaal overleden, maar nou op het laatst, voor twee, drie jaar. Ik ben heel lang nog lid gebleven, van het bestuur nog lid gebleven totdat op een moment, kwam er ruzie met Anna Blaak. Die zat/ die was directrice van het bejaardenhuis hier, ABC. En daar was gedoe om/ daar waren een paar leden die iets vonden dat Anna het niet goed deed. Ik nam het voor Anna op, Mansholt nam het ook voor Anna Blaak op. En eh/ Nou, al met al begon er zo een tweestrijd; lui die het met Anna hielden en lui die anti Anna waren. En dat begon zó te vervelen en ik vond het onwaardig voor humanisten om zo te zijn. Dat ik heb op een moment gezegd: " nou jongens, ik ben lang nou in het bestuur, ik heb van alles altijd bedacht maar ik zal nog een keer in het Hunehuis/ en dan zorg ik nog voor eten enzovoort dat we met elkaar een maaltijd hebben, maar voor de rest, na die tijd dan laat ik het voor gezien. Dan moeten nu anderen maar eens. Ik heb het ook druk genoeg met mijn vluchtelingen en ik heb andere dingen. Dus, dan zoeken jullie het" / en ik moet zeggen, dat ik na die tijd echt alsmaar saaier werd...

I: #01:36:30-9# Over welke tijd spreken we dan? Wanneer was dat? Wanneer speelde dit?

B: #01:36:28-4# Nou wat ik nu zeg dat is al weer heel wat jaren geleden, want het was, ongeveer 1995- 2000. Toen begon het al naar beneden te gaan.

I: #01:36:49-5# Maar dat ABC huis, was dat een humanistisch verzorgings? /

B: #01:36:52-6# Dat heette toen humanistisch, maar langzamerhand is het allemaal onder een naam/ eh de Noorder Boog, weet ik/ en dat is ook christelijk-achtig en is allemaal in beslag genomen en het is helemaal anders. En het hele ABC is verdwenen. Want, dat is ook iets wat ik de Partij van de Arbeid kwalijk neem, dat zij zo meedingen met die bezuinigingsmaatregelen voor oudere mensen, dat verzorgingshuizen dicht moesten.

I: #01:37:24-9# Moesten sluiten, ja

B: #01:37:25-0# Moesten sluiten. Vond ik een SLECHTE daad.

I: #01:37:33-1# Van Rijn, staatssecretaris Van Rijn.

B: #01:37:31-1# Ja, precies! Hij heeft het toch maar gedaan en ik hoor nog Samsom zeggen dat ie het allemaal geweldig vond. Want ja dan kwamen de verpleegsters die wel bij de mensen thuis kwamen.

Maar het was veel te duur, het moest allemaal bezuinigen, bezuinigen en dat vond ik een misser, want we krijgen steeds meer oude mensen.

I: #01:37:55-8# Ja, nou en of. Zoekt het Humanistisch Verbond nog contact met u, of niet?

B: #01:38:05-0# Nee, ik merk niks meer. Nou, toen kregen we dus allerlei andere mensen in het bestuur en toen kregen we zo weinig oproepers en als we/ dan waren er haast/ Er kwamen veel te weinig mensen opdraven. En, eh, toen, ik weet nog wel dat ik nog een keer gezegd heb/ Ze hadden iedere keer hadden ze met nieuwjaar ook, iedere keer een zanggroep / lui die zingen. En ieder jaar werd hetzelfde, niet ieder keer de zelfde mensen maar iedere keer het zelfde genre weer. En toen zei ik: "nou, ik weet van een poppenspeler". Je had hier Boerwinkel, die zoon en schoondochter, die hebben ook een heel programma." God, vraag DIE eens een keer, dan hebben we heel wat anders". Ik zat niet meer in het bestuur maar ik gaf die hint. Maar met januari weer dezelfde liedjes en toen dacht ik: "nou ze luisteren ook niet naar me, zoek het maar uit". En toen hoorde ik dat ze niet meer nieuwe mensen in het bestuur konden krijgen en dat ze maar ophielden. Afdeling Meppel bestaat niet meer.

I: #01:39:22-8# Bestaat niet meer. En dat is ongeveer in 2000 tussen 1995 en 2000, is dat gestopt?

B: #01:39:26-8# Nee, dat is ongeveer 3 jaar geleden.

I: #01:39:33-2# Drie jaar geleden. Doodgebloed, als het ware.

B: #01:39:31-4# Ja! Ook doordat ze niet genoeg aantrekkelijke dingen hadden waarvoor de mensen eens op stap gaan. Helemaal niet en, en direct erop besloot van eh: "nou er komt geen een dus we doen niks meer. Het is niet de moeite waard". En dat kun je/ Dat was al net zo als met nieuwe leerlingen of een opleidingsschool. Het is maar net hoe je het allemaal aanpakt.

I: #01:40:10-0# Natuurlijk, ja, ja. Je moet iemand hebben die kan werven, iemand hebben die in staat is om mensen te werven.

B: #01:40:18-1# Ja, en dat had ik. Op de opleiding ook. Want ik heb een hele poos/ Gewoon was ik hoofd van een kleuterschool, maar daarnaast gaf ik les aan die opleiding. En dan was er een ander die directeur was. En die werd ziek en toen op een moment toen had, had ie / toen mocht ie niks meer doen/ en toen belde zijn vrouw mij. Die zei: "de enige, zegt mijn man, die het op kan pakken is Gerdie Manak". En dat was in de grote vakantie. Toen moest ik nog een lesrooster maken en ik moest van alles. En ik ontdekte, dat het veel te laat leerlingen ging werven. Want meisjes moesten voor 1 januari opgeven wat ze gingen doen. Dan kregen ze

studiefinanciering. En hij begon pas eens in april! Iedereen op de middelbare school hadden al een keuze gemaakt. Dan was het te laat...

I: #01:41:16-9# Natuurlijk, ja

B: #01:41:17-1# En toen ik dat ontdekte toen heb ik dat helemaal veranderd meteen. En toen heb ik / ik had / ik kreeg vergoeding voor praktijk voor stagemeisjes bezoeken. En dan ging ik naar Hoogeveen en ik ging naar Kampen en overal had ik meisjes zitten en dan had ik/ de decanen waren dat. Dat was wat nieuws op de scholen. Die moesten uitzoeken wat de leerlingen het beste konden gaan doen. En toen belde ik die decaan: "mag ik tussen de middag, want ik zit in Hoogeveen, bij een meisje, en 's-middags weer bij een ander, maar dan kom ik tussen de middag. Mag ik dan bij jullie komen, willen jullie me dan een lokaal beschikbaar stellen en doorgegeven aan de oudsten die examen doen, dat ik wat voorlichting over kleuteronderwijs geef". Nou, die decanen vonden het best. Want die wisten toch nog niet zo goed wat ze met het decaan-schap aan moesten. En ik kwam dan en dan had ik een hele klas vol meisjes daar zitten. En ik kan goed vertellen, omdat ik zelf kleuterleidster was, wat ze/ vandaag zich afspeelt op een kleuterschool en hoe kleuters reageren en hoe zaten die meisjes te luisteren! En toen dacht ik: " oh, ik moet / de volgende keer moet ik al formulieren bij me hebben voor aangifte

I: #01:42:50-5# Gelach..

B: #01:42:50-5# Dus ik had formulieren gemaakt en die/ en dan zei ik: "nou ik heb jullie er nou van alles over verteld, en wie enthousiast is en denkt nou gut daar heb ik nooit aan gedacht om kleuterleidster te worden, maar die denkt daar wil wel eens wat meer van weten; hier is een formulier, je kunt je opgeven. Je hoeft het niet te doen. Je bent helemaal vrij en je kunt het opsturen. Je bekijkt maar". Ik had een keer 100 nieuwe aangiftes.

I: #01:43:18-4# Zo, zo.

B: #01:43:20-7# Want, de inspectie had gezegd: "jullie hebben veel te weinig leerlingen en jullie moeten maar ophouden". Toen ik het overnam. En toen zei ik; "geef mij maar de kans, nou kan ik zelf aan de gang gaan. Ik heb volgend jaar direct meer leerlingen". Nou ze keken me aan, drie, twee inspecteurs van de PABO en van de opleiding. Het waren twee soorten in En ik maakte dat waar. Want ik kreeg zoveel leerlingen en het kostte geen cent. Geen advertenties of niks. Want ik, ik, ging toch daar heen, naar die plaatsen.

I: #01:44:03-3# Ja, ja, maar door een enthousiast verhaal.

B: #01:44:03-7# Ja, en dan zei ik nog: "Doen we nog een avond op de opleiding. Dan kunnen jullie kennismaken met de leerkrachten enzovoort.".Nou dat gebeurde ook. En later zeiden de meisjes tegen mij:

" nou u vertelde dat zo enthousiast, en ik wist eigenlijk nog niet welke kant ik uit moest. En toen dacht, goh, dat is wel wat voor mij. En ik heb nooit spijt gehad, mevrouw Manak, hoor", zeiden ze, "nooit spijt gehad." En ik weet dat ik goede

kleuterleidsters opgeleid heb, want ze hadden heel gauw een baan. Als ze solliciteerden, dan kregen ze het. Want ze moesten dan een proefles geven. En dan belde ik later op waarom heeft u haar gekozen? Want van allerlei opleidingen waren er meisjes geweest." Ze stak er moet kop en hals boventuit!" Ik zeg: "zo dat moet ik hebben".

I: #01:45:02-2# Gelach.

B: #01:45:02-2# Ik ben een echte doener..

I: #01:45:06-5# En strijdbaar, hè!

B: #01:45:06-4# Ja! Ik laat het niet zo gauw erbij zitten.

I: #01:45:09-6# Nee, heel goed! Ehh, ik denk dat we alles gezegd hebben.

B: #01:45:13-7# Ja, u hebt heel wat meer gehoord dan u/.

I: #01:45:16-8# Hartelijk gelach. Ja, ik zet hem uit! Even kijken hoe het moet. Pauze.

B: #01:45:26-3# Nou, wat ik met die jongens heb gedaan. Ik heb daar van Achmed nog een foto staan..

I: #01:45:32-8# O ja, dat zo u nog vertellen, over die Somalische...

B: #01:45:35-6# Ja, ik heb / even kijken. Bovenaan, de tweede bovenaan, dat is Achmed!

I: #01:45:43-0# Ja, ja, daar heeft u nog steeds...

B: #01:45:41-0# Ik zou eigenlijk hem een, een, een dat is eigenlijk/.

I: #01:45:46-3# Een soort pleegzoon?

B: #01:45:47-7# Eigenlijk een pleegzoon. Niet officieel, maar dat werd het wel. Die jongen kwam met veertien jaar al. Die had drie jaar in Ethiopië in eh, ja in niets gezeten. Het was vreselijk, in de woestijn. En eh een broer van hem was hier al met een schoonzusje. Die was ouder. Want die werden geronseld anders door de tegenpartij en die wouden niet tegen eigen mensen vechten. En die kwam hier als eerste. En Achmed was elf toen de stad gebombardeerd werd. Dat was het noorden van Somalië, niet het zuiden. In het zuiden daar zit die Shaabad (Al-Shabaab red.). In het noorden zitten die niet. En Achmed die is gevlucht met zijn ouders. Lopend naar Ethiopië, en dat gebeurde alleen maar 's-nachts, want overdag werden ze nog gebombardeerd. En toen zijn ze in Ethiopië terecht gekomen en dat was vreselijk. En die jongen heeft daar drie jaar gezeten en toen ging ze met hun/ ging hij met zijn ouders en zusjes terug naar Hargeisa, want dat zou kunnen omdat Siad Barre was verslagen. Die man van Zuid-Somalië, en toen kwamen ze bij hun huis. Ze zijn door een oom opgehaald met een vrachtauto, want die oom, die zat in Djibouti. En in

Djibouti daar was ie in de haven werkzaam. En die had een auto gehuurd en die had hun teruggebracht naar Somalië. En toen was het huis waar ze gewoond hadden helemaal verwoest. En moeder loopt daar rond en die zal een puinplak een beetje opzij schuiven omdat ze er niet goed langs kan en daar ontploft een mijn!

I: #01:47:46-6# I: Gohh

B: #01:47:49-7# En moeder dood en twee zusjes, op slag dood. De vader was niet gewond, die was verder weg en Achmed was gewond met zijn been, helemaal gespleten aan een kant en die is door Artsen zonder Grenzen / hij sprak goed Frans, Achmed al. Hij had op een privéschool gezeten en die kon dus goed met die artsen praten. En die hebben hem naar Djibouti gebracht in een ziekenhuis. En toen is daar ook die oom gekomen. En eh, toen is hij ook naar Nederland gekomen en onverwachts na drie jaar dat ik die andere jongens al had, kwam Achmed. En die jongens waren qat gaan kauwen. En dat was rot spul. Ik ben ook weer heel actief daar geweest, want ik dacht: "die rotzooi moet hier niet komen in Nederland ". Want die werd met de KLM hier naar Schiphol gebracht. En daar werd het dan weer opgehaald en werd het verkocht. En die jongens kwamen zonder geld te zitten. En ouderen gingen het verkopen en die hadden klanten nodig. En toen probeerden ze hier die jongens te verleiden. En ja die begonnen te qatten, het was iets van hun cultuur.

I: #01:49:10-7# Ja, ja, ja.

B: #01:49:10-7# Van hun land. In Jemen doen ze het ook zo. Al met al was dat een gro / werd dat een groot probleem. En Achmed zei meteen van: "daar begin ik niet aan, drinken ook niet". Door dat hij zo jong was nog, veertien jaar toen, en zijn moeder verloren had met die beide zusjes, en eh, trok ie erg op mij aan en dat voelde ik wel. En ik denk: "die jongen krijgt nachtmerries en ik moet hem opvangen". En hij ging heel serieus met Nederlands aan de gang. Heel goed en nou ja, dus daardoor kwam ie heel veel bij mij. En ik eh, ja ik ben dan ook zo dat ik vertrouwen geef. Want dan gaf ik hem de sleutel van de achterdeur. Als ik er niet was dan kon ie er toch in. Want hij / de krant was ie al aan het lezen en zo. Hij deed ook dat spelletje, Rummikub, met mij. En hij at bij mij ook vaak en dan ging hij in de tuin gras rollen voor mij en dan kookte ik. En hij vond dat zo gezellig! En toen heeft hij gesolliciteerd naderhand, en hij kreeg maar steeds geen eh/

I: #01:50:36-7# Geen werk.

B: #01:50:38-6# Geen werk. Want als ze zijn naam zagen, dat was zo, dan werd hij niet opgeroepen. Dus daar werd ie ook een beetje / ja, het was heel vervelend. En zijn broer was al naar Engeland gegaan. En daar had hij gelogeed en toen zei die; "ik kan in Engeland geloof ik wel werk krijgen". Daar had ie moeite voor gedaan en die had toen gezegd: " als je diploma's hebt - dat had ie al- en kom hier maar ". En daar heeft ie werk gekregen. Hij zit daar bij de Secret Services. Maar hij is wel een tijd / veertig wordt hij volgende week. En hij heeft een vrouw en drie kinderen in Noord Somalië, want hij wil terug naar zijn land. En hij zegt: " als ik een meisje daar trouw in Engeland, die wil niet terug naar Somalië", maar dat wil ik". En die heeft hij

ontmoet. Het is een vriendin van zijn zusje, hij heeft daar maar één zusje dat leeft. En daar heeft ie haar ontmoet en daar is ie mee getrouwd.

I: #01:51:42-7# .Dus hij gaat binnenkort gaat hij terug?

B: #01:51:42-7# En dan gaat hij drie maanden per jaar gaat hij daarheen. En nou wil ie voorgoed daarheen. Maar ik had Paul als erfgenaam, en die huizen waar Paul / die worden verkocht nu en ik maak nu eigenlijk / Achmed krijgt geld nu van mij. Dat hij ook in...

I: #01:52:01-4# Somalië

B: #01:52:00-1# Daar wat op kan bouwen

I: #01:52:12-8# Mooi hoor

B: #01:52:12-8# Dus daar ben ik nou mee bezig . Ik ben ook al bezig geweest met lui van Wageningen. Want zijn vader, had hij mij verteld, heeft een stuk grond. En ik zei: " nou dan moet je er wat voor doen". Toen zijn we bij twee ingenieurs van Wageningen, die waren gepensioneerd, ben ik met hem geweest. Maar die waren wel enthousiast. Maar als ze dan vragen / toen was Timmermans er nog, minister van buitenlandse zaken, en toen werd er gezegd; "o nee, in Somalië moet je niet beginnen". Maar dat is Zuid Somalië, maar niet Noord. "Dus dan krijg je geen mensen die daar willen gaan helpen en werken". Dus dat kreeg ik toen niet van de grond, en dat had ik graag gewild.

I: #01:52:59-5# Ja, ja, ja

B: #01:53:01-1# Maar ik zeg tegen Achmed: "nou", want hij belt mij iedere week. En, en ik heb nu ook gezegd: "nou Achmed, nu Paul er niet meer is, nou maak ik jou.

I: #01:53:13-8# Erfgenaam...

B: #01:53:13-8# "Erfgenaam".

I: #01:53:15-1# Ja, ja, ja, goh.

B: #01:53:16-0# Ja, dus dat heb ik/ ga ik ook voor hem in orde maken nou. Zo ben ik maar aan de gang.

I: #01:53:23-6# Ja, mooi hoor. Zinvol hè!

B: #01:53:25-1# Ja, nou ja dan ben ik ook humanist, denk ik.

I: #01:53:30-8# Zeker, zeker! Uw hele verhaal ademt humanisme..

B: #01:53:37-0# Ja, want ik zei toen een keer / toen was eh was ik 65 jaar lid of zo geloof ik. Toen kreeg ik zo'n dingetje weer, dat stel ik ook niet zo op prijs. Maar als je

ergens lid van wordt krijg je zo'n ding... Maar, toen vroeg ik of ik nog even wat zeggen mocht. En toen heb ik gezegd: " Ja, ik eh ik wil humanist zijn en daarom ben ik, toen het gevraagd werd als je wat voor vluchtelingen wou doen, heb ik me daar voor opgegeven"... Ik zei "nou ja daar heb ik me helemaal ingegooid." En eh dan merk ik / dat waren wel die dat maar overdreven vonden dat ik me daarvoor inspande. Ook wel humanisten, eh want ik heb ook groepjes gehad waar we mee op stap gingen.

I: #01:54:38-6# Groepjes vluchtelingen?

B: #01:54:38-3# Nee, groepjes van humanisten waar we dan met elkaar op stap gingen. En ook wel gespreksgroepjes, heb ik ook wel gehad.

I: #01:54:52-3# Hier thuis?

B: #01:54:52-3# Ja, dat deden we bij iemand thuis, en, en maar goed. Maar dan ineens dan, dan, ik weet het wel ik ben erg actief. En dat ze dachten: ", hou daar gaat die Gerdie weer!". En dat dacht ik: " laat jullie dan eens zien, steek je nek nou ook eens uit". Dat zei ik dan niet, maar dat dacht ik wel. Maar toen vroeg ik dus of ik ook / en toen had ik daar iets van gezegd, dat ik als humanist vond dat ik dat moest doen. En toen waren er later een paar die naar me toe kwamen en zeiden; "wat had je dat mooi gezegd, fijn". Maar, die, dat clubje dat bij me zaten, toen ik uitgesproken was, was geen van hun die zei: "Gerdie, goed hoor!" Nee, nee. Zo zijn mensen ook hoor! Dat heb ik ook wel ondervonden. Soms niet kunnen hebben gewoon, jaloers zijn..

I: #01:56:00-0# Komt voor hè..

B: #01:56:00-1# Ja, dat heb ik dus ook al ondervonden, maar dan doe ik dan net of ik gek ben. Dan denk ik: "ik ga maar fijn".

I: #01:56:08-7# Zeker heel goed

B: #01:56:12-1# Al ben ik 93!

I: #01:56:14-3# Ja, u bent nog hartstikke actief.

B: #01:56:16-9# En nog zo goed, lichamelijk ook hoor. Ik heb nog geen uitzaaiingen meer van eh de dinges. Daarom heb ik ook beide knieën gehad, hoe dat ik een beetje beter kan lopen.

I: #01:56:33-4# Ja, ja, ja, ...oké, Mmmm, zullen we afsluiten? Mevrouw Manak, hartelijk dank dat u mij hebt willen ontvangen. Uw prachtige verhaal hebt willen vertellen. Het is vandaag 9 mei 2017. En hiermee is het interview afgelopen.